

Βαλλιάνου Βασιλική, Βήχου Κατερίνα, Σακελλαρίου Μίλτος

ΠΕΡΠΑΤΩ ΤΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΗΣ ΣΥΡΟΥ - ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ

Περιπατητική ομάδα Φερεκύδη

2015

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ-
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ 2015

Βαλλιάνου Βασιλική, Βήχου Κατερίνα, Σακελλαρίου Μίλτος

**ΠΕΡΙΠΑΤΩ ΤΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΗΣ ΣΥΡΟΥ-
ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ**

ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΦΕΡΕΚΥΔΗ

ΣΥΡΟΣ 2006-2007

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1

Περιγραφή προγράμματος

2

Τι θέλουμε να μάθουμε από τα μονοπάτια

Ο δεκάλογος του μονοπατιού

Κανόνες περπατήματος

Απάνω Μεριά\

Αναγνώριση και σήμανση μονοπατιών

Περιήγηση στα μονοπάτια.

1. Πανάχραντος - Ρηχωπό
2. Ρηχωπό - Σπηλιά Φερεκύδη
3. Κάμπος - Λεία
4. Επισκοπειό - Κίνι
5. Λωττός - Γαλησσάς
6. Γαλησσάς - Αρμεός
7. Κόμητο - Φάρος
8. Αγ. Θανάσης - Αληθινή - Ανεμόμυλοι
9. Χρούσσα - Αγία Θέκλα - Κατασκήνωση
10. Πάγος - Σταυρός Παρακοπής

3

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Συνάντηση στο σχολείο - Συμβόλαιο
 - i. Κείμενο ο ήρωας
 - ii. Ο άνθρωπος που φύτευε δέντρα
 2. Πρώτο περπάτημα (Κόμητο - Φάρος 04/05, Λωττός - Γαλησσάς 05/06)
 3. Δεύτερο περπάτημα (Επισκοπειό - Κίνι 04/05, Αγ. Θανάσης - Αληθινή 05/06)
 4. Τρίτο περπάτημα 04/05 (Πανάχραντος - Σπηλιά Φερεκύδη, 2004/05)
 5. Τρίτο περπάτημα 05/06 (Χρούσσα - Αγία Θέκλα - Κατασκήνωση)
 6. Έκτο περπάτημα 06/07 (Γαλησσάς - Αρμεός)
 7. Κατασκήνωση Χρούσσα.
Συνάντηση γονέων με μαθητές και καθηγητές από το 1^ο και 3^ο Γυμνάσιο Σύρου και από το Γυμνάσιο και Λύκειο Τήνου.
- ΕΠΙΛΟΓΟΣ
- Ποίημα

ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΨΥΧΗΣ

Πολλές φορές αναρωτιόμασταν ποιες άραγε σκέψεις και συνειρμούς έκανε εκείνος ο συριανός αγρότης, όταν μας έβλεπε να περπατάμε, Κυριακή πρωί, μονοπάτια γνώριμα σε αυτόν, άγνωστα σε μας ως εκείνη τη στιγμή.

Ίσως να σκεφτόταν ότι απλά και μόνο περπατούσαμε, ανταποκρινόμενοι σε ένα εσωτερικό πρόσταγμα να έρθουμε πιο κοντά και να γνωρίσουμε το φυσικό περιβάλλον του τόπου μας, να ανακαλύψουμε το νησί όπου ζούμε ή να ασκηθούμε σωματικά. Εύκολο και αβασάνιστο συμπέρασμα. Εμείς που το βιώναμε γνωρίζαμε ότι στοχεύαμε σε κάτι πολύ πιο σημαντικό, **στην ανακάλυψη του εαυτού μας.**

«Περπατώ τα μονοπάτια της Σύρου - Ανακαλύπτω τον εαυτό μου», μα πώς συνδέονται αυτά τα δύο; Πώς γίνεται το πρώτο να μας οδηγεί στο δεύτερο; Θα σας απαντήσουμε με ένα παράδειγμα, ένα παράδειγμα βιωματικό.

ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΓΑΛΗΣΣΑ- ΑΓΙΑ ΠΑΚΟΥ - ΑΡΜΕΟΣ

Ξεκινήσαμε από την παραλία του Γαλησσά προς το εκκλησάκι της Αγίας Πακού και από εκεί για την παραλία του Αρμεό. Κάναμε μια μικρή στάση και συνεχίσαμε προς την πηγή. Δύσβατο το μέρος, με βλάστηση που εμπόδιζε σε πολλά σημεία, στενό μονοπάτι και απάτητο. Τότε αποκαλύφθηκε ο φόβος μερικών με το «δεν μπορώ» που ακούσαμε, ή το παράτολμο του χαρακτήρα κάποιων άλλων, όταν προχωρούσαν χωρίς να σκεφτούν τίποτα, η αξία της βοήθειας προς εκείνους που βρίσκονταν σε δύσκολη θέση ή και η ικανότητα κάποιων να καθοδηγήσουν, να βρουν λύσεις διευκολυντικές για όλη την ομάδα. Εκείνη τη στιγμή φανερώθηκε η φιλοδοξία κάποιων να φτάσουν πρώτοι στη πηγή, η επιμονή στο στόχο ή η γρήγορη παραίτηση.

Καταλαβαίνεται τώρα πως κάτι που ακούγεται και φαίνεται τόσο απλό (Περπατώ τα μονοπάτια της Σύρου) τελικά καταλήγει να γίνει κάτι τόσο ουσιαστικό (Ανακαλύπτω τον εαυτό μου). Σας ευχαριστούμε,

Οι συνοδοιπόροι των παιδιών και συντονιστές της ομάδας

Βαλλιάνου Βασιλική
Βήχου Κατερίνα
Σακελλαρίου Μίλτος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η Σύρος, όπως και όλα τα νησιά του Αιγαίου, είναι διάσπαρτη από μονοπάτια που συνέδεαν παλιά τους οικισμούς ή οδηγούσαν σε σημεία με νερό, κατάλληλα για καλλιέργεια ή για το πότισμα των ζώων ή τέλος, σε όμορφες και απομονωμένες παραλίες.. Τα μονοπάτια αυτά σήμερα, τα περπατούσαν κατά καιρούς μικρές ομάδες ενηλίκων με στόχο την επαφή με τη φύση. . Στις συναντήσεις όμως αυτές σπάνια υπήρχαν νέοι κάτω των 20 ετών. Παρ' όλα αυτά σε συζητήσεις που γίνονταν μετά, ιδιαίτερα με μαθητές, αρκετοί ήταν αυτοί που έδειχναν ενδιαφέρον να γνωρίσουν τον τόπο τους. Υπήρχε λοιπόν ένας πυρήνας νέων που ήθελε να συμμετέχει σε τέτοιες δραστηριότητες. Αυτό όμως δεν έμοιαζε ολοκληρωμένο. Αν αρκούμασταν σε ένα απλό περπάτημα θα γινόμασταν ένας ακόμα εκδρομικός σύλλογος και τίποτα παραπάνω. Γεννήθηκε λοιπόν η σκέψη να συζητήσουμε. Ο ΦΕΡΕΚΥΔΗΣ ανέλαβε και πρότεινε σε καθηγητές να σχεδιαστεί ένα πρόγραμμα για εφήβους ώστε να περπατήσουν και να γνωρίσουν τα μονοπάτια της Σύρου.

Η υλοποίηση του προγράμματος πρόσφερε στους συμμετέχοντες μαθητές τη δυνατότητα:

Να αξιοποιήσουν τον ελεύθερο χρόνο τους με ευχάριστο και δημιουργικό τρόπο,.

- Να γνωρίσουν την περιοχή που κατοικούν, τις ομορφιές και τα προβλήματα της, την χλωρίδα και την πανίδα της.
- Να γνωρίσουν καλύτερα τους συμμαθητές τους και να συζητήσουν μαζί τους τα θέματα που τους απασχολούν.
- Να βοηθηθούν στις σχέσεις τους με τους άλλους και με τον εαυτό τους, να κρατήσουν ωραίες στιγμές, εμπειρίες, γνώσεις και να παρακινήσουν τέλος κι άλλους να αναλάβουν τέτοιες δράσεις.
- Να συνειδητοποιήσουν τις ικανότητες και τις δυνάμεις τους ώστε , να μπορούν να "στηρίζονται στα πόδια τους".
- Να μάθουν να αγαπούν, να σέβονται και να προστατεύουν το περιβάλλον.
- Να γνωρίσουν την ιστορία, τον πολιτισμό του τόπου που τους φιλοξενεί.
- Να γνωρίσουν τις παραδόσεις του τόπου τους με αφορμή την ιστορία των μονοπατιών, μέσα από συνεντεύξεις που πήραν από τους πιο ηλικιωμένους του νησιού.
- Να παρουσιάσουν την δουλειά τους με ταμπλό, φωτογραφίες και video στην τοπική κοινωνία, μέσα από το 3ήμερο ΦΕΣΤΙΒΑΛ για τα μονοπάτια στα Χρούσσα καθώς και την δημιουργία του εντύπου, που κρατάτε στα χέρια σας.

Ως εργαλεία εκπαίδευσης χρησιμοποιήσαμε βιωματικές μεθόδους, παιχνίδια γνωριμίας, ασκήσεις, παίξιμο ρόλων, ελεύθερη συζήτηση κλπ., τα οποία προσαρμόστηκαν σε υπαίθριες συνθήκες.

Στις σελίδες που ακολουθούν παραθέτουμε τις δραστηριότητες και τα κείμενα των παιδιών που βγήκαν από αυτές, κατά την διάρκεια του περπατήματος μας στα μονοπάτια του νησιού μας.

Στην αρχή παραθέτουμε τα κείμενα που βγήκαν κατά την διάρκεια της πρώτης συνάντησης της ομάδας στο χώρο του σχολείου, όπου φαίνονται οι προσδοκίες της ομάδας καθώς και οι κανόνες που τίθενται.

Στην συνέχεια αναφερόμαστε ανά περπάτημα. Το πρώτο μέρος κάθε φορά αναφέρεται στο πλάνο της δραστηριότητας που είχε ετοιμάσει η συντονιστική ομάδα και τον τρόπο υλοποίησής του. Το δεύτερο μέρος αποτελείται από τα κείμενα των παιδιών που γράφτηκαν εκεί, στην υπέροχη συριανή ύπαιθρο.

Στο τέλος αναφερόμαστε στη διήμερη κατασκήνωση στα Χρούσσα, κατασκήνωση στην οποία συμμετείχαν παιδιά από το 1^ο και 3^ο Γυμνάσιο Σύρου καθώς και παιδιά από το Γυμνάσιο και Ενιαίο Λύκειο Τήνου. Στη συνεδρία που έγινε κατά την διάρκεια του διήμερου έλαβαν μέρος εκτός από τα προαναφερόμενα παιδιά καθώς και γονείς και καθηγητές. Τα κείμενα που ακολουθούν είναι αποτέλεσμα από μικτές ομάδες. Ομάδες όπου συμμετείχαν στην καθεμία τουλάχιστον ένας εκπαιδευτικός, ένας γονέας, ένα παιδί από τη Σύρο και ένα παιδί από τη Τήνο.

Επίσης μέσα στα πλαίσια της προοπτικής του προγράμματος είναι σε επόμενη χρονική φάση, να δημιουργηθεί δίκτυο ομάδων εφήβων και σ' άλλα νησιά των Κυκλάδων, εκτός της Σύρου και εφόσον το επιτρέψουν οι συνθήκες, η ανταλλαγή και η φιλοξενία με παιδιά από άλλες χώρες της Ευρώπης.

Η επαφή με στελέχη του Υπουργείου Νέας Γενιάς κατά την διάρκεια ημερίδας που πραγματοποιήθηκε πέρυσι στην Σύρο, μας έδωσε τις πληροφορίες για την δυνατότητα ένταξης του προγράμματος μας στο Πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ .

Το αν οι στόχοι και οι προσδοκίες μας ολοκληρώθηκαν το αφήνουμε στην κρίση σας.

ΟΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ

ΒΑΛΛΙΑΝΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΒΗΧΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΜΙΛΤΟΣ miltosak@yahoo.gr

Τηλ.22810-42848 / κιν: 6972204356

ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ

Τι θέλουμε να μάθουμε από τα μονοπάτια

- Θέλω να περπατώ στα μονοπάτια και να μάθω την ιστορία τους και πιο σκοπό εξυπηρετούσαν.
- Θέλω να γνωρίσω καλύτερα όλα αυτά που βρίσκονται εδώ γύρω.
- Να γνωρίσω την Σύρο, να κάνω καινούριους φίλους, να γνωρίσω τον εαυτό μου, να κοιτάω τους άλλους στα μάτια...
- Να έρθω κοντά με τους καθηγητές
- Να ξεσκάσω από την καθημερινότητα.
- Να μάθω τα είδη των φυτών.
- Θέλω να μάθω το κόσμο όπως ήταν παλιά χωρίς δρόμους.
- Θέλω να δω που καταλήγει ... και ν' ανακαλύψω τα μυστικά που κρύβονται γύρω μου.
- Θέλω να μάθω και άλλα πράγματα για τη Σύρο που είναι ο τόπος που ζω.
- Θέλω να δω που οδηγούν και τι θα γνωρίσω μέσα από τις εμπειρίες που θα ζήσω περπατώντας τα...
- Δεν θέλω να μάθω κάτι από τα μονοπάτια.. Όμως μ' αρέσει η φύση, λατρεύω οτιδήποτε υπάρχει στη φύση και τα βουνά και τα λαγκάδια... Ιδιαίτερα τα ζώα.
- Ήρθα να μάθω τους καθηγητές μου, πώς είναι εκτός μαθήματος...
- Μ' αρέσει να είμαι στη φύση και να βλέπω δέντρα, λουλούδια. Στόχοι μου είναι να νοιώθω ελευθερία και χαρά... Να δω ποια είναι η διαφορά της καθαρής φύσης απ' τα καυσαέρια της πόλης.
- Να δω το μεγαλείο της Σύρου, να δω τα ιστορικά μονοπάτια που ο πρόγονοι μας περπατούσαν... Να περάσω μια μέρα φωτεινή, χαρούμενη, αξέχαστη με τη φύση σε πρωταγωνιστικό ρόλο.

Ο δεκάλογος του μονοπατιού

1	Η παρέα συμμορφώνεται με τους ρυθμούς και τις δυνάμεις του πιο αργού μέλους της. Ο τελευταίος προσέχει το ρυθμό των κουρασμένων και ενημερώνει τον πρώτο ώστε να κάνει στάσεις
2	Όσο πιο νωρίς ξεκινήσετε τόσο λιγότερο θα σας χτυπήσει ο ήλιος . Μέχρι το μεσημέρι καλύτερα να έχετε αρχίσει την επιστροφή. Προβλέψτε την επιστροφή, τουλάχιστον δυο ώρες πριν το ηλιοβασίλεμα. Αλλά έχετε μαζί σας και κανένα φακό.
3	Απαραίτητο να έχετε μαζί σας νερό και ένα μικρό φαρμακείο με αλοιφές για τσιμπήματα εντόμων και αντηλιακό.
4	Εάν ρωτήσετε ντόπιο αποστάσεις και χρόνους, μη ξεχνάτε ότι είναι εξοικειωμένος με το μονοπάτι. Πολλαπλασιάστε λοιπόν επί δύο τις απαντήσεις του, για να είστε μέσα!
5	Μην αφήνετε κανένα να φορτωθεί υπερβολικά. Αργότερα μπορεί να χρειαστεί να του τα μεταφέρετε εσείς. Από φωτογραφικά, πάρτε μόνο τα αναγκαία. Μοιράστε σε όλους τα εφόδια.
6	Έχετε μαζί σας ρούχα στεγνά για να αλλάξετε τα ιδρωμένα. Φοράτε καπέλο για τον ήλιο και μακριά πανταλόνια για τα αγκάθια. Ένα ελαφρύ αδιάβροχο ή αντιανεμικό μπορεί να αποδειχτεί χρήσιμο σε βουνά με ευμετάβλητο καιρό
7	Την προηγούμενη βραδιά φάτε ελαφρά, μην πιείτε αλκοόλ και κοιμηθείτε νωρίς. Προτού ξεκινήσετε βεβαιωθείτε ότι όλοι έχουν μαζί τους αρκετό νερό, εκτός αν είστε απολύτως βέβαιοι ότι θα βρείτε πηγές.
8	Όσο και αν φαίνεται ανόητο, προσέξτε να φορούν όλοι κατάλληλα παπούτσια και χοντρές βαμβακερές κάλτσες! Το καλοκαίρι μερικοί ξεκινούν με σαγιονάρες ή ξύφτερνα!
9	Εάν βρείτε ποταμάκι, πλύνετε τα πόδια σας στο κρύο νερό και αφήστε τα να στεγνώσουν καλά στον ήλιο. Είναι μια μοναδική αίσθηση ανακούφισης.
10	Να έχετε μαζί σας σακούλες για να μαζεύετε τα σκουπίδια σας, και των άλλων που πέρασαν πριν από σας.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΕΡΠΑΤΗΜΑΤΟΣ

- Συνάντηση στην αρχή του μονοπατιού με ευθύνη των γονέων, την καθορισμένη ώρα.
- Δεν αργούμε.
- Αν έχουμε πει ότι θα έρθουμε και κάτι απρόοπτο μας τύχει, ειδοποιούμε ή την καθηγήτρια ή ένα άλλο παιδί της ομάδας που σίγουρα θα έρθει.
- Σε περίπτωση κακοκαιρίας (βροχή) ο περίπατος αναβάλλεται. Θα ειδοποιηθείτε τηλεφωνικώς ή με μήνυμα γι' αυτό, όταν υπάρχει κίνδυνος αναβολής, να έχετε τα κινητά σας ενεργοποιημένα από νωρίς το πρωί της Κυριακής για τυχόν ειδοποίηση.
- Όταν περπατάμε δεν απομακρυνόμαστε από το σύνολο.
- Δεν τρέχουμε
- Ακολουθούμε τις οδηγίες των καθηγητριών.
- Δεν ξεχνάμε: ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΙΑ ΟΜΑΔΑ.

Λίστα πραγμάτων

Ενδυμασία κατάλληλη για περπάτημα. Δηλαδή:

- Αθλητικά παπούτσια. κατά προτίμηση μπότάκια
- Μπλουζάκι μακό, φούτερ, μπουφάν (με αυτή τη σειρά)
- Καπέλο
- Σακίδιο με φαγητό, νερό
- Γραφική ύλη (μικρό ατομικό σημειωματάριο, στυλό)
- Προαιρετικά: φωτογραφική μηχανή, ψηφιακή κάμερα.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΗΣ ΣΥΡΟΥ

Απάνω Μεριά.

Το κομμάτι του νησιού παρουσιάζει ξεχωριστό ενδιαφέρον για όσους αναζητούν την εμπειρία του μοναδικού. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από τον συνδυασμό μορφολογικών στοιχείων που σπανίως συναντώνται στον χώρο του Αιγαίου.

Ο ορεινού χαρακτήρα όγκος που υψώνεται στην Απάνω Μεριά δίνει την αίσθηση Αλπικού τοπίου και δένει αρμονικά με το αιγαιοπελαγίτικο κύμα που άλλοτε τ' αγκαλιάζει σε παρθένες και καταγάλανες παραλίες και άλλοτε καταλήγει σε απόκρημνους βράχους. Η άντληση αγαθών από τη φτωχή νησιώτικη γη εδώ και χιλιετίες έχει σφραγίσει την μοναδικότητα του τόπου. Οι έντεκα γραφικές σηματοδοτημένες διαδρομές δίνουν μια ευχάριστη εμπειρία περιήγησης.

- **1** Ανηφορίζουμε Βόρεια από το εκκλησάκι και με θέα την Ερμούπολη φτάνουμε στο **Ρηχωπό** (χρονική διάρκεια : 40 λεπτά).
- **2** Συνεχίζοντας για το **Πλατύ Βουνί** συναντάμε τη σπηλιά του φιλόσοφου **Φερεκύδη** (χρονική διάρκεια : 30 λεπτά).
- **3** Η ανθρώπινη παρέμβαση με τις πεζούλες τις ξερολιθιές και τους παραδοσιακούς αμπελώνες είναι αισθητή γύρω μας καθώς κατευθυνόμαστε στην όμορφη παραλία της **Γλυσούρας** (χρονική διάρκεια :35 λεπτά).
- **4** Κατηφορίζουμε ανατολικά του Σαν Μιχάλη καταλήγοντας στους πρόποδες του **Καστριού**. Στην κορυφή του ο αρχαίος οικισμός της περιόδου του Κυκλαδικού πολιτισμού 3.200-2.000 π.Χ. (χρονική διάρκεια 40 λεπτά).
- **5** Έχοντας πανοραμική άποψη του Αιγαίου προς ανατολή βορά και δύση προσεγγίζουμε το **Διαπόρι**. Ακρωτήριο με μεγάλη ποικιλία και ιδιομορφία. Οι πέρδικες που δεν χρειάζεται κόπος να τις πλησιάσεις συμπληρώνουν την μοναδική εικόνα. (χρονική διάρκεια : 1:15 λεπτά).
- **1** Οι ξακουστές επιγραφές που υπάρχουν στα βράχια του όρμου των **Γραμμάτων**, χαράζονταν εδώ και αιώνες από περαστικούς θαλασσοπόρους που έβρισκαν εδώ καταφύγιο από την κακοκαιρία. Η παραλία έξοδος ενός μικρού φαραγγιού κατάφυτη από πεύκα, αλμυρίκια και φοίνικες.(χρονική διάρκεια : 1 ώρα)
- **2** Το παλιό λατομείο που βλέπουμε έχει ενσωματωθεί στο τοπίο τόσο αρμονικά, που αποτελεί αξιοθέατο της περιοχής. Η πορεία που ακολουθούμε είναι η ίδια με αυτή των κάρων μεταφέροντας το **μάρμαρο** για φόρτωση στην Θάλασσα. Πολύ όμορφη παραλία με αμμουδιά. (χρονική διάρκεια : 30 λεπτά)
- **3** Πριν φτάσουμε στην αμμουδιά της **Λείας** περνάμε από τη σπηλιά του Μεντώνη και από τον Αερόλιθο (σπάνιο γεωλογικό φαινόμενο).που ορθώνεται στο μέσο της διαδρομής. (χρονική διάρκεια : 35 λεπτά)

- **4** Το δίδυμο **φαράγγι των Σχιζομενών** που η ύπαρξή του οφείλεται στην καθίζηση του εδάφους καθώς και η σπηλιά του Λεντίνου, κάνουν την διαδρομή πραγματικά ενδιαφέρουσα. (χρονική διάρκεια :45 λεπτά).
- **5** Το μονοπάτι ξεκινά λίγα μέτρα πριν το εκκλησάκι του Αγ. Παντελεήμονα και μας οδηγεί στους όρμους το **Αετού** και **Βαρβαρούσας**. Εντυπωσιακές εναλλαγές βλάστησης με αποκορύφωμα τις μοναδικές ήσυχες παραλίες(1:15)
- **6** Η ρεματιά του Κακού ποταμού συνδέει τα **Χαρτιανά** με το **Δελφίни**
Μην χάσετε το ηλιοβασίλεμα από την παραλία.(χρον. Διάρ. 35 λεπτά).

Μεσσαριά και νότια Σύρος.

Εκτός από τα παραπάνω αναφερόμενα μονοπάτια της Απάνω Μεριάς περπατήσαμε και άλλα που είτε διασχίζουν την κεντρική Σύρο είτε βρίσκονται στο νότιο κομμάτι του νησιού. Αυτά είναι τα εξής:

1 Ξεκινώντας από το **Κόμητο** και ακολουθώντας το μονοπάτι που ξεκινά από το νότιο τμήμα της παραλίας, καταλήγουμε στο νοτιότερο σημείο της Σύρου, όπου και ο **φάρος Βιγλοστάσι**. Πανοραμική άποψη των νησιών που βρίσκονται γύρω από την Σύρο. (0:45)

2 Ξεκινώντας από το παλιό Ερμουπολίτικο θέρετρο, το ξακουστό **Επισκοπεϊό**, περπατώντας στην αρχή σε λιθόστρωτα σκαλοπάτια, ανάμεσα στα παλιά αρχοντικά της περιοχής και στην συνέχεια - μετά από ένα μικρό κομμάτι χωματόδρομου - σε μονοπάτι που διασχίζει εγκάρσια την Κεντρική Σύρο, καταλήγουμε στο γραφικό **Κίνι**. Σε κάποια σημεία του μονοπατιού διακρίνουμε λιθόστρωση που ανάγεται στους ρωμαϊκούς χρόνους. (1:15)

3 Το μονοπάτι ξεκινά από το νοτιότερο άκρο του **Λωτού** - μικρό ακρογιάλι στον κόλπο του Κινίου - ανηφορικό και δύσκολο στην αρχή, συναντά και ακολουθεί για λίγο ένα τσιμεντένιο δρόμο για να μας οδηγήσει, μέσα από ένα καταπληκτικό τοπίο παράλληλα στη θάλασσα, στον **Γαλησσά**. (1:15)

4 Στην νότια πλευρά της παραλίας του **Γαλησσά**, από το ύψος της μικρής προβλήτας, σκαλοπάτια οδηγούν στο ξωκκλήσι της **Αγίας-Πακού**. Ένα μονοπάτι που αρχίζει από την πίσω πλευρά του υψώματος μας κατεβάζει στην μικρή ακρογιάλι **Αρμεός**. Από εκεί, ακολουθώντας ένα δυσδιάκριτο μονοπάτι, φτάνουμε στο βάθος της κοιλάδας όπου σε μια τοποθεσία σκιερή και με πλούσια βλάστηση βρίσκεται μια μικρή πηγή. (0:20)

5 Ξεκινώντας από την **Πορτάρα της Ανω Σύρου** ένα υπέροχο λιθόστρωτο μονοπάτι από τα πιο παλιά και πιο καλά διατηρημένα του νησιού, μας οδηγεί στην **Αληθινή**. Από κει μέσα από τα χωράφια φτάνουμε σε παλιούς, γκρεμισμένους ανεμόμυλους, Από την κορυφή του λόφου ξεκινά άλλο μονοπάτι

που καταλήγει στις πηγές του **Αγίου Θανάση** . Υπέροχα τοπία σε απόσταση αναπνοής από την Ερμούπολη. (0:40)

Αναγνώριση και σήμανση μονοπατιών

Κατά τη διερεύνηση στην περιοχή εντοπίστηκαν τρεις κατηγορίες μονοπατιών που διαφέρουν εξαιτίας του τρόπου και των λόγων κατασκευής τους :

(α) Οι συνδεδετικοί οδοί των Απανωμερίτικων οικισμών:

αποτελούσαν τον τρόπο επικοινωνίας, μεταφοράς εμπορευμάτων και πολιτιστικής ανταλλαγής. Πρόκειται για φαρδιά καλοφτιαγμένα και σε μεγάλο τους μέρος πλακόστρωτα μονοπάτια. Η κλίση τους είναι πολύ μικρή με ομαλή εξέλιξη και προσφέρονται για ήπιους περιπάτους.

(β) Τα περάσματα για τα ζώα: Δυσδιάκριτα μονοπάτια που χάνονται εύκολα αλλά οδηγούν σε σημεία δυσπρόσιτα που χαρακτηρίζονται για το φυσικό κάλλος τους, τις ιστορικές μορφολογικές και γεωλογικές ιδιαιτερότητές τους.

(γ) Η διέξοδος προς τη θάλασσα: Καθώς η θάλασσα είναι ο τρόπος επικοινωνίας και μεταφοράς προϊόντων για τα νησιά, έχουν δημιουργηθεί μονοπάτια πρόσβασης προς αυτήν. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν αυτά που εξυπηρετούσαν τη μεταφορά μαρμάρου από τα λατομεία στα φορτηγά πλοία.

Δυστυχώς το παλιό δίκτυο έχει εγκαταλειφθεί καθώς οι δραστηριότητες έχουν σταματήσει εδώ και χρόνια. Παρ' όλα αυτά επιλέχτηκαν έντεκα διαδρομές που έχουν τη δυνατότητα να προσελκύσουν επισκέπτες (πεζοπόρους περιηγητές) και έχουν χωρισθεί σε δυο ομάδες:

Μονοπάτια διάσχησης κατά μήκος της Β. Σύρου (ανατολικό τμήμα) και μονοπάτια πρόσβασης σε παραλίες (δυτικό τμήμα).

Σηματοδότηση

Η σηματοδότηση είναι αμφίδρομη και αποτελείται από 205 (διακόσια πέντε) δίχρωμα σήματα 7x11 cm. Τα χρώματά τους είναι κίτρινο-άσπρο (πρόσβασης στη θάλασσα) και κόκκινο-άσπρο (διάσχησης), είναι ανεξίτηλα και στο δεξί μέρος αναγράφεται νούμερο που με τη βοήθεια του χάρτη μας πληροφορεί σε ποια διαδρομή βρισκόμαστε. Τα σήματα είναι τοποθετημένα στις καταλληλότερες θέσεις ώστε να εκπληρώνουν την αποστολή τους, ενώ έχουν χρησιμοποιηθεί μόνο όσα χρειάζονται για να μην επιβαρυνθεί το τοπίο.

Πρώτο περπάτημα Να μάθουμε ν' ακούμε

Ολομέλεια

Σημείο εκκίνησης

- Καλωσόρισμα της ομάδας. Ζητάμε από τα παιδιά ένα συναίσθημα. Επισημαίνουμε ότι είμαστε ομάδα και το περπάτημα γίνεται με όρους ομάδας, ώστε να μπορέσουμε να πετύχουμε τους στόχους που βάλουμε (**τι θέλουμε να μάθουμε από τα μονοπάτια**)

Η αρχή του μονοπατιού

- Μπροστά ξεκινά ο ένας καθηγητής συνοδός. Ακολουθούν οι μαθητές και στο τέλος ο άλλος καθηγητής.
- Ζητάμε από τα παιδιά μετά από τα πρώτα 100 μέτρα να προσπαθήσουν να περπατήσουν σιωπηλά...Ας προσπαθήσουν να ακούσουν όσο περισσότερους ήχους μπορούν, να τους ξεχωρίσουν, να τους ονομάσουν (στο ατομικό μπλοκ)
- Συνεχίζεται η πορεία....
- Ζητάμε από τα παιδιά να κοιτάζουν πόσα διαφορετικά χρώματα και αποχρώσεις βλέπουν μπροστά τους, γύρω τους, σε τι αντιστοιχούν (δέντρα, σπίτια, βράχοι κλπ). Καταγραφή στο μπλοκ.
- Η πορεία συνεχίζεται...
- Ζητάμε από τα παιδιά να συλλέξουν τρία φυσικά αντικείμενα και να τα πάρουν μαζί τους...

Ζευγάρια

Στάση

- Στο μέσον της διαδρομής η ομάδα σταματά σε ένα άνοιγμα.
- Χωρίζονται σε ζευγάρια. Μοιράζονται το τι είδαν και τι άκουσαν μεταξύ τους. Πρώτα μιλά ο ένας μαθητής. Μετά ο άλλος, αφού συνοψίσει αυτά που άκουσε από τον πρώτο μαθητή (ήχοι, χρώματα, αντικείμενα)

Ολομέλεια

- Σε κύκλο όλοι μαζί. Ο συντονιστής καθηγητής ρωτά. Πώς νοιώσατε που ακούσατε ο ένας τον άλλο; Πού μοιραστήκατε την εμπειρία του μονοπατιού; Το κάνουμε αυτό συχνά; Συζήτηση
- Σύνθεση συντονιστή: Η ικανότητα να ακούμε και να βλέπουμε ότι μας περιβάλλει, μας βοηθά στο να το μοιραστούμε με άλλους, αρκεί εμείς να παρατηρούμε συνειδητά και να μπορεί ο ακροατής να μας ακούει. Ακούμε πάντα τους άλλους όταν μας μιλάνε; Οι φίλοι μας, οι γονείς μας, οι καθηγητές μας;

Μικρές ομάδες

- Χωρισμός σε τετράδες.
- Πότε δεν ακούμε, πότε δεν βλέπουμε; Καταγραφή....
- Πότε ακούμε και βλέπουμε; Καταγραφή...

- **Ολομέλεια σε κύκλο.** Η κάθε μικρή ομάδα δηλώνει που κατέληξε...
- Σύνθεση συντονιστή. Όταν ακούμε και βλέπουμε ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ τότε επικοινωνούμε καλύτερα !!!
- Η πορεία συνεχίζεται.

ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ

Πότε ακούμε κάποιον;

- Όταν μας ενδιαφέρει το θέμα
- Ακούμε τους καθηγητές ανάλογα με το μάθημα και την ενότητα, ανάλογα με την ώρα (1^η και τελευταία δεν ακούμε καθόλου)
- Όταν μας λέει ανέκδοτα
- Όταν χρειαζόμαστε να ακούσουμε πληροφορίες από αυτό το άτομο
- Ακούμε τους φίλους μας ανάλογα με το θέμα και ανάλογα με τη διάθεση μας
- Όταν μας μιλάνε με ωραίο τρόπο
- Ακούμε τους γονείς αλλά δεν τους υπακούμε
- Όταν μας αφήνουν υπονοούμενα και θέλουμε να μάθουμε την αλήθεια

Πότε δεν ακούμε κάποιον;

- Όταν πρόκειται για μαθήματα
- Όταν βαριόμαστε
- Όταν μας κατακρίνουν
- Όταν αυτό που μας λένε χρειάζεται κόπο
- Όταν μας ανακρίνουν
- Όταν έχουμε κάτι καλύτερο να κάνουμε
- Όταν μας διατάζουν/ αναγκάζουν/ βρίζουν/ δίνουν οδηγίες επιτακτικά
- Δεν ακούμε τα αδέλφια μας

-Ήταν μια υπέροχη εμπειρία στο νοτιότερο μέρος της Σύρου. Το τοπίο ήταν μαγευτικό. Νιώσαμε γαλήνη ευτυχία, κούραση, αναζωογόνηση.

Περιμένουμε με ανυπομονησία το επόμενο μονοπάτι.

Συναχθήκαμε.

-Σήμερα ήταν το πρώτο μας μονοπάτι. Ήταν μια όμορφη και συναρπαστική εμπειρία. Δεν φανταζόμασταν ποτέ πως θα υπήρχαν τέτοια μονοπάτια και τοπία στη Σύρο, ήταν κάτι άγνωστο για μας. Ήμασταν σε ένα διαφορετικό περιβάλλον με τους καθηγητές μας, τους γνωρίσαμε καλύτερα και είδαμε την άλλη πλευρά τους. Γνωρίσαμε καλύτερα τα παιδιά που βλέπουμε στο σχολείο καθημερινά. Συνεργαστήκαμε σαν ομάδα και μάθαμε ενδιαφέροντα πράγματα. Είδαμε διάφορα ζώα που μας αρέσανε (άλογα, γαϊδούρια, παγώνι, στρουθοκάμηλος). Γενικά περάσαμε πολύ καλά και περιμένουμε με αγωνία τον επόμενο περίπατο.

Δεύτερο περπάτημα Η Πορεία της ζωής μας

Σημείο εκκίνησης:

Ολομέλεια

- Λίγα λόγια από τον κάθε ένα μαθητή και συντονιστή πώς ήταν την προηγούμενη φορά. Τι σας έκανε εντύπωση; Τι σκεφτήκατε μετά, την επόμενη μέρα;
- Ο καθένας μιλάει. Οι άλλοι ακούν χωρίς να διακόπτουν.
- Εισήγηση συντονιστή: Είναι σημαντικό να μπορούν οι άνθρωποι να ακούν ο ένας τον άλλον... Αυτό βοηθάει στο να χτίζονται καλύτερες σχέσεις. Στο σημερινό περπάτημα θα προσπαθήσουμε να ανακαλύψουμε πώς μας επηρεάζουν - επηρέασαν διάφοροι άνθρωποι ή και διάφορα γεγονότα στη ζωή μας. Ας φανταστούμε ότι η ζωή μας είναι ένα μονοπάτι που το πήραμε και το ακολουθούμε από την μέρα που γεννηθήκαμε. Έστω εδώ που ξεκινάμε το σημερινό περπάτημα είναι η μέρα που γεννηθήκατε. (φανταστείτε την). Ξεκινώντας λοιπόν σήμερα θα θέλαμε ο καθένας να σκεφτεί, να θυμηθεί, έτσι όπως περπατάει (λες και ζει ξανά τη ζωή του από την αρχή) διάφορα γεγονότα της ζωής του σε διάφορες ηλικίες (ευχάριστα, δυσάρεστα, επιτυχίες, αποτυχίες, το πιο συναρπαστικό πράγμα που σας συνέβη)

Η αρχή του μονοπατιού

- Η ομάδα ξεκινά να περπατά όσο πιο σιωπηλά μπορεί. Ο κάθε μαθητής όπως περπατάει θυμάται, καταγράφει στο ατομικό του μπλοκάκι.
- Μετά από 10' - 15' κοντοστέκεστε και ρωτάτε τα παιδιά αν θυμήθηκαν και αν έγραψαν όλοι στα μπλοκάκια...
- Τους ζητάτε τώρα στην συνέχεια της πορείας να σημειώσουν τους ανθρώπους που τους επηρέασαν σημαντικά στα διάφορα στάδια της ζωής τους, που τους φρόντισαν, τους βοήθησαν σε δύσκολες περιπτώσεις... (γονείς, δάσκαλοι, παππούδες, γιαγιάδες, αδέρφια, φίλοι...)
- Συνεχίζεται το περπάτημα. Ο κάθε μαθητής καταγράφει στο ατομικό του μπλοκάκι... (10' - 15')

Στάση

Μικρές ομάδες

- Σε μικρές ομάδες ο κάθε μαθητής μοιράζεται τα γεγονότα και τους ανθρώπους που τον επηρέασαν θετικά ή αρνητικά...

- Τι διαφορές παρατηρήσατε, τι ομοιότητες... Τι σας κάνει να είστε ευτυχημένοι και τι δυστυχημένοι;
- Γράψτε ένα γράμμα κοινό «στο μονοπάτι της ζωής σας» για αυτά που ζήσατε μέχρι τώρα (όμορφα και άσχημα) και πέστε του τα όνειρα σας, τις προσδοκίες σας για τη συνέχεια ... (Γράφουν οι μαθητές στο κοινό ημερολόγιο ένα γράμμα η κάθε ομάδα)

Ολομέλεια

- Ολομέλεια. Η κάθε μικρή ομάδα διαβάζει το γράμμα της.
- Σύνθεση συντονιστή. Ακούμε τι λεν τα γράμματα των παιδιών - Αναπλαισίωση. Μέσα από τη προσωπική ιστορία του καθένα μας σήμερα ήρθαμε πιο κοντά. Εμπιστευτήκαμε προσωπικές μας στιγμές, τα όνειρα μας... Είμαστε ομάδα και περπατάμε μαζί...
- Συνέχεια του περπατήματος και άφιξη στο τέλος.
- **Ολομέλεια.** Πώς νοιώσατε; Τι σας άρεσε; Τι σκέψεις κάνατε;
- Κλείσιμο

ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ

Μας επηρέασαν θετικά: δάσκαλοι, γονείς, φίλοι, κολλητοί, λοιποί συγγενείς, κάτι παραπάνω από φίλοι.

Μας επηρέασαν αρνητικά: λίγοι συντηρητικοί καθηγητές, γονείς, γνωστοί, φίλοι, κάτι παραπάνω από φίλοι, λοιποί συγγενείς.

Τι προσδοκούμε:

1. Να περάσω στο οικονομικό πανεπιστήμιο Αθηνών, τμήμα management και επικοινωνία
2. Να είναι οι φίλοι στο ίδιο τμήμα στο λύκειο.
3. Να φύγουν οι γονείς μου από το σπίτι
4. Να μου πάρουν οι γονείς μου μηχανή
5. Να πάω διακοπές χωρίς γονείς επιτέλους.
6. Να ανεξαρτητοποιηθούμε
7. Να περάσουμε τέλεια στην τριήμερη
8. Να γελάμε ΠΑΝΤΑ!

Τα πράγματα που με επηρεάζουν είναι πολλά και θα μπορούσα να τα διαχωρίσω σε θετικά και αρνητικά

Θετικά: Οι φίλοι μου που παρόλο καμιά φορά με εξωθούν σε πράγματα που ίσως να μην τα έκανα από μόνος μου, εκτιμώ το ότι με συμβουλεύουν και προσπαθούν

να διορθώσουν τα αρνητικά του χαρακτήρα μου. Άλλωστε τι να την κάνουμε τη ζωή αν δεν παραβούμε κάποιους κανόνες; Επίσης σημαντικός σύντροφος στη ζωή μου είναι ένα καλό βιβλίο. Τα κορίτσια που μας συντροφεύουν κατά καιρούς και δίνουν νόημα στη ζωή μας.

Αρνητικά: Οι γονείς που είναι υπερπροστατευτικοί και δεν μπορούν να δουν ότι είμαι πλέον 15. Θεωρώ ότι μπορώ να κρίνω τι δρόμο θα ακολουθήσω και ότι σε κάποια πράγματα δεν χρειάζομαι την βοήθεια τους. Οι καθηγητές του σχολείου που το μόνο που τους νοιάζει είναι να τελειώσουν την ύλη τους και όχι να καταλαβαίνουμε το παραμικρό. Τα ηλίθια αδέρφια μας που μας εκμεταλλεύονται μέχρι εσχάτων.

Δυστυχώς τα αρνητικά ξεπερνούν τα θετικά τα οποία όμως είναι πολύ ουσιαστικότερα. Ο Νίκος και ο Γιώργος δε γεννήθηκαν στη Σύρο, ήρθαν στα 7,5 και 11 αντίστοιχα. Αντίθετα η Ειρήνη γεννήθηκε και μεγάλωσε Σύρο. Και οι 3 στο δημοτικό έκαναν καινούριους φίλους ενώ τσακώνονταν με άλλους συμμαθητές τους. Σημαντικό ρόλο στη ζωή τους έπαιξαν οι γονείς, τα αδέρφια και οι συγγενείς τους. Συγκεκριμένα

Γ: γονείς, αδέρφια, συγγενείς, φίλοι

Ν: γονείς, φίλοι, συγγενείς

Ε: γονείς, γιαγιά, φίλοι, συμμαθητές.

Οι προσδοκίες μας είναι:

Ν: Χρήματα, λεφτά, δόξα, μεγάλο σπίτι, να γίνει chef.

Γ: Χαρούμενη οικογένεια

Ε: Να ζήσει μόνη της, να είναι ανεξάρτητη

Αγαπητή κ. Μαρία, στο σημερινό μονοπάτι καταλάβαμε σε τι μας χρησίμευαν τα μονοπάτια. Περπατήσαμε με τη χαρά στα μάτια να βλέπουμε τα διάφορα σημάδια που ήταν τριγύρω μας, τις διάφορες βουλίτσες που μας καθόριζαν το δρόμο του καινούργιου μονοπατιού μας. Τα παλιά κατά ρωμαϊκή εποχή σκαλοπάτια που συναντήσαμε, τα διάφορα λουλούδια, χόρτα, πέτρες που πρωτοβλέπαμε μας εντυπωσίαζαν. Το καινούργιο μονοπάτι θα μας μείνει αξέχαστο όπως και τα άλλα

Είναι τόσο διαφορετικό από το πρώτο! Σήμερα καταλάβαμε σε τι χρησίμευαν τα μονοπάτια. Με τη βοήθεια της φαντασίας μας περπατήσαμε στα παλιά μονοπάτια της ζωής μας και θυμηθήκαμε ξεχασμένα πρόσωπα και καταστάσεις που μας σημάδεψαν καθώς βαδίζουμε προς το άγνωστο. Το τέλος του μονοπατιού θα μας αφήσει μια πικρόξινη γεύση στα χείλη από τις αναμνήσεις. Και το περιμένουμε με ανυπομονησία και ελπίδα για το μέλλον.

Ένα γράμμα στο μονοπάτι της ζωής.

Η ζωή μας μέχρι στιγμής είναι μια σταδιοδρομία με ευχάριστες και δυσάρεστες στιγμές. Περπατήσαμε το μονοπάτι Επισκοπείου - Κινίου και με τη βοήθεια της φαντασίας μας γυρίσαμε τον χρόνο πίσω και ξαναθυμηθήκαμε όλες τις εμπειρίες μας θετικές και αρνητικές. Το παιχνίδι με τους φίλους μας, όμορφες οικογενειακές στιγμές, διάφορα πάρτι αλλά και μερικές αποτυχίες στο σχολείο, πράγματα που μας έκαναν να αισθανόμαστε άσχημα, χαμούς αγαπημένων μας προσώπων κ.α. Για το μέλλον μας ονειρευόμαστε μια καλή επαγγελματική κατάρτιση, να επιτύχουμε τους στόχους μας και να γνωρίσουμε τον κόσμο που ζούμε καλύτερα.

Ελπίζοντας για ένα καλύτερο αύριο!!! @!!!

Τρίτο περπάτημα

Σημείο εκκίνησης

Ολομέλεια

- Στίγμα της ομάδας. Ρωτάει ο συντονιστής πώς νοιώθουν οι μαθητές προσερχόμενοι στο τρίτο περπάτημα; Αν τους αρέσει αυτό που κάνουν. Αν κάτι τους δυσκόλεψε. Μιλούν οι μαθητές ένας-ένας (Ας μάθουμε να ακούμε!!!)
- Σύνδεση με το προηγούμενο περπάτημα. Ο συντονιστής συνθετικά παρουσιάζει τι είπαν τα παιδιά την προηγούμενη φορά στα γράμματα τους.
- Στόχοι του σημερινού περπατήματος. Να ανακαλύψουμε τι μας δυσκολεύει στο μονοπάτι, τι μας αρέσει (και στη ζωή). Καθώς περπατάμε ο καθένας μόνος του γράφει στο μπλοκάκι του τι τον δυσκολεύει, τι του αρέσει. Όπως στο μονοπάτι υπάρχουν δύσκολα σημεία ή εύκολα. Έτσι και στη ζωή μας είναι αντίστοιχα...

Ατομικά

- Ο καθένας μόνος του καταγράφει τι τον δυσκολεύει, τι του αρέσει στη ζωή του (σχολείο, μαθήματα, φίλοι, γονείς, έξοδοι...)

Η αρχή του μονοπατιού

- Η ομάδα ξεκινά να περπατά... Ο κάθε μαθητής μπορεί να καταγράψει στο μπλοκάκι του...
- Ο συντονιστής εμπυχώνει να μπουν οι μαθητές στη διεργασία....

Στάση

Μικρές ομάδες

- Ο συντονιστής ρωτά πώς τους φάνηκε, αν βρήκαν τι τους δυσκολεύει και τι τους αρέσει στα περπατήματα και στη ζωή. Τους προτρέπει να φτιάξουν μικρές ομάδες. Στις μικρές ομάδες ο κάθε μαθητής μοιράζεται αυτά που κατέγραψε...
- Αφού συζητήσουν 10' ο συντονιστής τους ζητά να γράψουν ένα κοινό κείμενο που να περιγράφουν τις δυσκολίες και τα ωραία της εφηβείας και της ηλικίας τους.
- Όταν ολοκληρώσουν τους προτρέπουμε να γράψουν ένα γράμμα προς τους καθηγητές και τους γονείς τους που να τους λένε πράγματα σημαντικά για αυτούς και που θα ήθελαν να τα ακούσουν (οι γονείς και οι καθηγητές!!)

Ολομέλεια

- Ολομέλεια. Διαβάζουν οι μικρές ομάδες τα κείμενα για την εφηβεία... Σύνθεση του συντονιστή που «ακούει» την ομάδα... Σύνδεση με το επόμενο βήμα. Διαβάζουν οι μαθητές τα γράμματα προς τους γονείς και τους καθηγητές...

- Σύνθεση συντονιστή...Σύνδεση των δυσκολιών και των ωραίων πραγμάτων της ζωής με τις δυσκολίες και τα ωραία των μονοπατιών...
- Κλείσιμο

ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ

Αυτό το μονοπάτι αντιπροσωπεύει τις δυσκολίες και τις ευκολίες της ζωής. Περπατώντας το, το νιώσαμε μέσα απ' τους γυμνούς βράχους, τα μικρά λουλούδια και τα χρυσά αγριόχορτα. Κουρασθήκαμε και ιδρώσαμε μέχρι να φτάσουμε στην κορυφή, πράγμα που δεν σημαίνει ότι δεν το ευχαριστηθήκαμε. Ένα στεφάνι από μαργαρίτες και μια μικρή πεταλούδα μας έκαναν να σηκώσουμε το κεφάλι και να κοιτάξουμε και πάλι ψηλά. Οι δυσκολίες, οι ανηφόρες, αντιπροσωπεύουν τη δύσκολη εφηβεία μας, τις ανησυχίες μας, τις λύπες μας. Και τώρα είμαστε εδώ, κοιτώντας όσα περάσαμε σε αυτό το μονοπάτι, ελπίζοντας να φτάσουμε και σε αυτό το ύψωμα της ζωής. Μέσα από αυτό το μονοπάτι αναλογιστήκαμε τις ευκολίες και τις δυσκολίες της ζωής

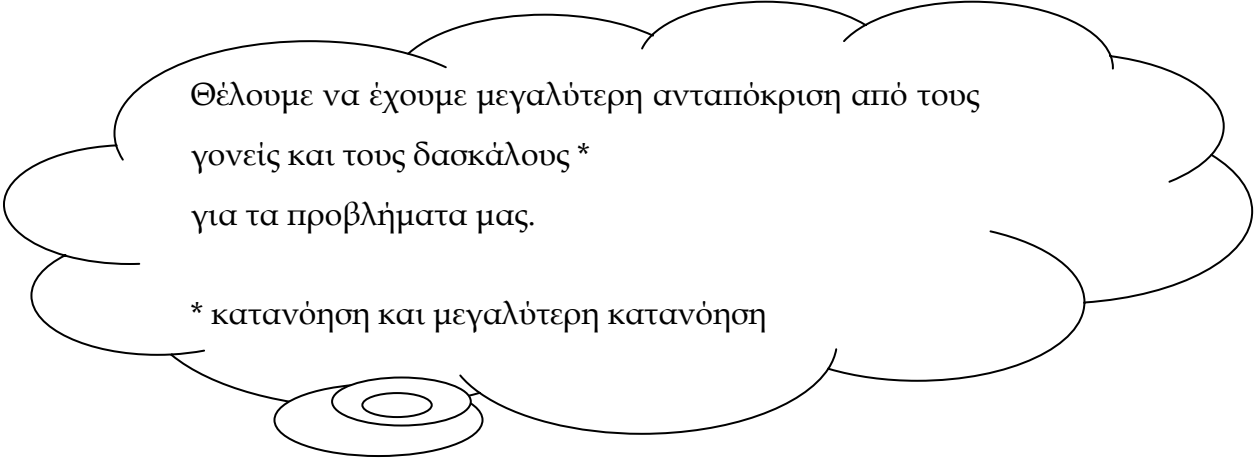
ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

- Η δύσκολη μαθητική ζωή που καταστρέφει την ομορφιά της ηλικίας μας
- Η δύστροπη συμπεριφορά των καθηγητών μας. «Όχι όλων»
- Τα προβλήματα στο διάβασμα.
- Τα ψυχολογικά προβλήματα
- Τα προβλήματα κατανόησης από τους γονείς και τους καθηγητές.

Αυτά συμβαίνουν γιατί βρισκόμαστε στην ηλικία της απότομης αλλαγής από το ένα στάδιο στο άλλο. Από την παιδική και αθώα αντίληψη των πραγμάτων στο στάδιο της λογικής και σκληρής πραγματικότητας.

Δύσκολα: καθηγητές, σχολείο, γονείς, αδέρφια, φίλοι, έρωτας, τσιγάρο, ναρκωτικά, παρέες, μαθήματα, χωρισμός, διαζύγιο γονέων

Εύκολα: πάρτυ, έρωτας, φίλοι, sex, επικοινωνία, αθλητισμός, ταξίδια, εκδρομές, θεατρική ομάδα.

Θέλουμε να έχουμε μεγαλύτερη ανταπόκριση από τους γονείς και τους δασκάλους * για τα προβλήματα μας.

* κατανόηση και μεγαλύτερη κατανόηση

Γράμμα στους καθηγητές

Υπάρχουν πολλά που θέλουμε να σας πούμε , κύριοι καθηγητές, κι όμως δεν μας ακούτε. Μιλάτε συνέχεια για τη τεμπελιά μας, το ότι δεν διαβάζουμε, το ότι αμελούμε το μέλλον μας. Δεν είναι αλήθεια. Θυμάστε όταν καθόσασταν εσείς στα θρανία; Προσπαθούμε, δίνουμε το καλύτερο μας, μα δεν είναι αρκετό. Θα θέλαμε να σας κάνουμε να δείτε τα πράγματα με τα δικά μας μάτια. Είναι δύσκολη η εφηβική ζωή. Καταλάβετε το!

Γράμμα στους γονείς:

Θα θέλαμε να σας πούμε ότι, παρ' όλες τις αντιρρήσεις που σας φέρνουμε, ξέρουμε ότι πραγματικά θέλετε το καλό μας. Ίσως βέβαια κάποιες φορές να ξεχνάτε και να μας πιέζετε να κάνουμε πράγματα που δεν μπορούμε. Πρέπει να καταλάβετε ότι, όσο και αν θέλουμε να φανούμε καλοί στα μάτια σας, είναι δύσκολο, πόσο μάλλον ακατόρθωτο. Γιατί είναι αλήθεια, κανείς δεν είναι τέλειος.

Αγαπητοί γονείς και καθηγητές.

Είναι καιρός που θέλουμε να σας πούμε πολλά αλλά δεν μας ακούτε.

Καθηγητές: Είστε πολύ πειστικοί μερικές φορές και δεν μας ακούτε. Όταν ξέρουμε το μάθημα δεν μας σηκώνετε και όταν δεν ξέρουμε πάντα μας σηκώνετε. Όταν σας λέμε ότι έχουμε πολλές δραστηριότητες να μην μας βάζετε πολλά μαθήματα για το σπίτι.

Γονείς: Θέλετε πάντα να περνάει πάντα το δικό σας, χωρίς να μας λέτε το γιατί και δεν βλέπετε ότι και εσείς ήσασταν στην δική μας θέση κάποτε. Μη μας κλείνετε τις πόρτες στο μέλλον μας. Μην τσακύνεστε μπροστά μας γιατί μας δημιουργείτε ψυχολογικά προβλήματα. Μη μας ελέγχετε συνέχεια.

Ελπίζουμε να διαβάσετε αυτό το γράμμα και να τα τηρήσετε!

4ο Περπάτημα

Φιλία -επιρροές από τους άλλους

ΣΚΟΠΟΣ

- Η αναγνώριση των αξιών που αναζητούμε στους φίλους μας και των αξιών που έχουμε εμείς οι ίδιοι.
- Αναγνώριση των επιρροών που δέχονται οι μαθητές.
- Διερεύνηση των τρόπων που μπορεί κάποιος να συμμετέχει σε μια παρέα/ομάδα χωρίς να χρειάζεται να κάνει ότι κάνουν οι άλλοι.

Σημείο εκκίνησης

Ολομέλεια

- Σήμερα θα δουλέψουμε πάνω στη φιλία, τι θέλουμε από τους φίλους μας, πως μας επηρεάζουν οι φίλοι μας ποιος χαρακτήρας ανθρώπων μας προδιαθέτει να εμπιστευθούμε κάτι πολύ προσωπικό, και ποιος όχι..

ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συζήτηση των βασικών χαρακτηριστικών της φιλίας.

- " Τι είναι φίλος "Ακούμε τι λεν οι μαθητές.. Με τους φίλους μας κάνουμε διάφορα πράγματα, επηρεάζουμε ο ένας τον άλλον και καμία φορά πιέζουμε ο ένας τον άλλον για να κάνουμε κάτι που πιθανόν δεν συμφωνούμε.

ΜΙΚΡΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

- Συζήτηση των μαθητών "τι είναι φίλος". Συζητήστε για τα στοιχεία του χαρακτήρα που επιθυμείτε να έχουν οι φίλοι σας Καταλήξτε στα τρία πιο σημαντικά χαρακτηριστικά για σας Εξηγήστε γιατί (καταγραφή).

ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

- Παρουσίαση των μικρών ομάδων. Σύνθεση συντονιστών, σύνδεση της φιλίας με την παρέα και την πίεση για συμμόρφωση στους κανόνες της του κάθε ένα που συμμετέχει σ' αυτή. Κίνδυνοι..... Ας δούμε μέσα από σενάρια της καθημερινής σας εμπειρίας.....

ΜΙΚΡΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

- Η κάθε ομάδα να φτιάξει ένα σενάριο που κάποιο παιδί πιέζεται από τους φίλους του να κάνει κάτι που δεν συμφωνεί, κάτι που μπορεί να είναι παράνομο, για να το παρουσιάσει στην ολομέλεια.
- Π.χ.. "Πίεση ομηλίκων"(κοπάνα- κλοπή σε μαγαζί- κάπνισμα)

ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Παιχνίδι ρόλων. Παρουσίαση της κάθε μικρής ομάδας του σεναρίου της.

Συζήτηση πως επηρεάζουν ο ένας τον άλλον, πως πιέζει ο ένας τον άλλον και πως θα αντιμετώπιζαν αυτή την πίεση όταν δεν συμφωνούμε.

"ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΙΕΣΗ ΟΜΗΛΙΚΩΝ"

ΚΛΕΙΣΙΜΟ

- Ένα συναίσθημα- μια λέξη.

ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ

Σε αυτό το μέρος συναντήσαμε τις δύσκολες αλλά και τις εύκολες στιγμές της ζωής. Τα αγκάθια που συναντήσαμε θα μπορούσαμε να πούμε ότι ανήκουν στις δύσκολες στιγμές όμως τα ξεπεράσαμε με πείσμα και έτσι συνεχίσαμε να νοιώθουμε σαν μια ενωμένη ομάδα.

Μια φιλία εξαρτάται από:

- Πίστη και αφοσίωση
- Ειλικρίνεια
- Κατανόηση
- Αλληλοβοήθεια

Τι εκτιμούμε σε μια φιλία

A) ειλικρίνεια με ότι αυτό συνεπάγεται, δηλαδή η φιλία μέσα από τις δυσκολίες να διατηρηθεί και να μείνει ανέπαφη.

B) Ο ένας να αποδέχεται τον άλλον με τα ελαττώματα του, να προσπαθεί με τον τρόπο του να τον βελτιώσει και να πάρει από τον φίλο του τις θετικές του αξίες.

Γ) Να του συμπαραστέκεται και να μην κάνει τον φίλο για προσωπικό του συμφέρον

Δ) Να υπάρχει εχεμύθεια

E) Να προσπαθεί να τον αποτρέπει από ηθικά αρνητικές συμπεριφορές και πράξεις.

Π.χ. να μην τον πιέζει να καπνίσει.

Πολλές φορές ερχόμαστε σε μια δύσκολη θέση, όπου φερόμαστε άσχημα! Κάνουμε και λέμε πράγματα που δεν θέλουμε υπό φυσιολογικές συνθήκες και τις περισσότερες φορές το μετανιώνουμε. Αυτή η συμπεριφορά από άλλους παράγοντες που είναι προσωρινοί. Ξέρουμε όμως όλοι ποια είναι η πραγματική φιλία, Και χαρακτηρίζεται από τρεις λέξεις:

ΕΧΕΜΥΘΕΙΑ - ΣΕΒΑΣΜΟΣ - ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Την παρέα την επιλέγεις εσύ... Μου αρέσει η παρέα μου γιατί μοιράζομαι μαζί τους σκέψεις, ανησυχίες, φόβους ...

Μου αρέσει γιατί έχουμε κοινές εμπειρίες και μπορούμε να επικοινωνήσουμε και να καταλάβουμε ο ένας τον άλλο με μια ματιά... Μαθαίνεις να συνεργάζεσαι και να είσαι κοινωνικός ...Μου αρέσουν τα πάντα ...

Στις παρέες μας συμβαίνει να πηγαίνουμε ΤΑΒΕΡΝΑ όχι μόνο για να φάμε ...Διασκέδαση, εμπιστοσύνη με λίγα λόγια όλα είναι ΤΕΛΕΙΑ...

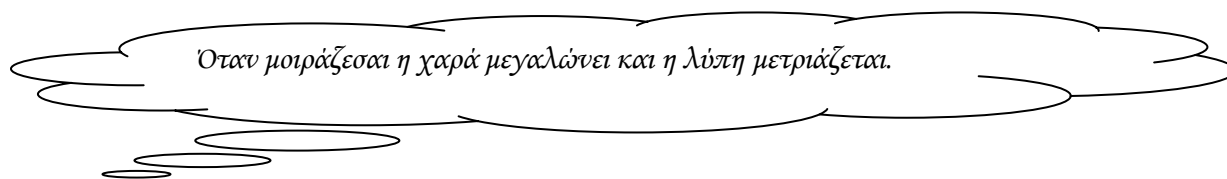
Στις παρέες δεν μας αρέσει όταν δεν υπάρχει ειλικρίνεια και όταν υπάρχει ασυνεννοησία ...Δεν μας αρέσει όταν μας αναγκάζουν να κάνουμε κάτι που δε θέλουμε...Δεν μας αρέσουν τα ψέματα, η υποκρισία. Να προσπαθούν οι άλλοι, ο

καθένας μόνος του να εξυπηρετήσει το συμφέρον του και δεν ενδιαφέρεται για την άποψη των άλλων.

Δεν λες βρισιές, δεν λες ψέματα, δεν είσαι διπρόσωπος ούτε υποκριτής, δεν κοιτάς μόνο το συμφέρον σου, δεν είσαι πολύξερος, ξερόλας, πολυλογάς, δεν είσαι υπερόπτης, δεν με κοροϊδεύεις και δεν με εκμεταλλεύεσαι...

Έχεις ωραίο χαμόγελο και χιούμορ, βλέπεις τη ζωή αισιόδοξα, χαίρεσαι με τη χαρά μου και λυπάσαι με τη λύπη μου, μου δείχνεις και μου εμπνέεις εμπιστοσύνη, μου προσφέρεις αγάπη και υπομονή, με ακούς όταν νιώθω την ανάγκη να μιλήσω, είσαι αληθινός, ειλικρινής, αποτελείς ένα σωστό και δυνατό στήριγμα για μένα, με σέβεσαι, είσαι αυθόρμητος και ξέρεις να ΣΥΓΧΩΡΕΙΣ!

Γι' αυτό σε αποκαλώ ΦΙΛΟ!!!

Αγαπητέ φίλε,

Νιώθουμε πολύ τυχεροί για τις παρέες και τους φίλους μας. Περνάμε καλά, διασκεδάζουμε, μοιραζόμαστε πράγματα, υπάρχει αμοιβαία εμπιστοσύνη και νοιώθουμε ασφάλεια.

Όμως ορισμένες φορές παρασύρεστε από ψεύτικα πράγματα, όχι τόσο ουσιαστικά όσο η φιλία μας και έτσι αποξενωνόμαστε. Κάποιες φορές γίνεστε εγωιστές και δεν σέβεστε τις επιθυμίες μας, άρα αναγκαζόμαστε εμείς να υποχωρήσουμε. Ακόμα μας ενοχλεί που έχει αλλάξει ο τρόπος επικοινωνίας μας με το e-mail και τα μηνύματα στο κινητό και δεν βλέπουμε για να συζητήσουμε κοιτάζοντας ο ένας τον άλλο στα μάτια.

Παρ' όλα αυτά η φιλία μας είναι σημαντική και πολύτιμη, γι' αυτό ας προσπαθήσουμε να την κρατήσουμε σωστή και ζωντανή.

ΑΡΝΗΤΙΚΑ

Η μη κατανόηση στη διαφορετικότητα και του μη συμβατού

Η έλλειψη επικοινωνίας λόγω του φόβου να αποκαλύψουμε τα προβλήματα μας.

Αγαπητά άγνωστε φίλε,

Μέσα από αυτό το γράμμα θα θέλαμε να σου πούμε τι μας αρέσει, τι δεν μας αρέσει και τι θα θέλαμε να αλλάξουμε στην παρέα μας.

Μέσα από την παρέα μας μαθαίνουμε να είμαστε υπεύθυνοι, να συνεργαζόμαστε, να βοηθάμε ο ένας τον άλλο στις δύσκολες στιγμές και να προσπαθούμε να τον αποτρέπουμε όταν πάει να κάνει κάτι το οποίο δεν είναι σωστό.

Αντίθετα από την άλλη πλευρά συναντάμε και πολλά προβλήματα. Πολλές φορές οι φίλοι μπορούν να σε εκμεταλλευτούν ή ακόμα και να σε προδώσουν. Μπορούν να σε πιέσουν να κάνεις κάτι το οποίο δεν είναι σωστό και να σε αναγκάσουν να βαδίσεις σε ένα μονοπάτι γεμάτο κινδύνους.

Στις παρέες μας θα θέλαμε να αλλάξουμε όλα τα αρνητικά πράγματα. Θα θέλαμε δηλαδή πραγματικούς φίλους. Να βρίσκονται δίπλα μας σε κάθε δύσκολη στιγμή και να είναι έμπιστοι.

Με πολλή αγάπη
Οι φίλοι σου

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ένας καθηγητής φιλοσοφίας εμφανίστηκε στη τάξη του με ένα μεγάλο χάρτινο κουτί, χωρίς να μιλήσει, πήρε από την χάρτινη κούτα ένα άδειο γυάλινο βάζο και άρχισε να το γεμίζει με μικρές πέτρες. Οι μαθητές τον κοίταξαν με απορία. Όταν το βάζο δεν χωρούσε άλλο, ρώτησε:

- Είναι γεμάτο το βάζο;

Και οι μαθητές απάντησαν:

- Ναι είναι γεμάτο.

Αυτός χαμογέλασε και πάλι χωρίς να μιλήσει, πήρε από την χάρτινη κούτα ένα σακουλάκι με μικρά βοτσαλάκια και άρχισε να γεμίζει το βάζο, το κούνησε λίγο και τα βοτσαλάκια κύλησαν και γέμισαν τα κενά μεταξύ των πετρών. Όταν το βάζο δεν χωρούσε άλλο, ρώτησε:

- Είναι γεμάτο το βάζο;

Και οι μαθητές γέλασαν και απάντησαν:

- Ναι, είναι γεμάτο.

Αυτός χαμογέλασε και πάλι χωρίς να μιλήσει πήρε από την χάρτινη κούτα ένα σακουλάκι με άμμο και άρχισε να την αδειάζει μέσα στο βάζο. Η άμμος χύθηκε και γέμισε όλα τα κενά μεταξύ των πετρών και των βότσαλων. Όταν το βάζο δεν χωρούσε άλλο, ρώτησε:

- Είναι γεμάτο το βάζο;

Και οι μαθητές δίστασαν για λίγο αλλά απάντησαν:

-Ναι, είναι γεμάτο.

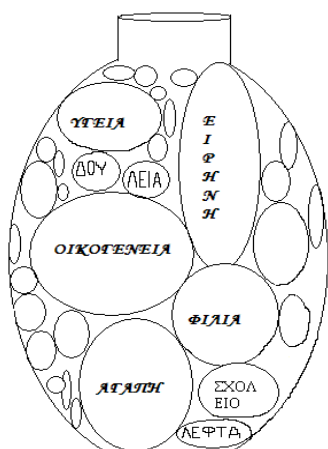
Αυτός χαμογέλασε και πάλι χωρίς να μιλήσει , πήρε από τη χάρτινη κούτα ένα μπουκάλι νερό και άρχισε να το αδειάζει μέσα στο βάζο. Το νερό γέμισε όλο το υπόλοιπο κενό του βάζου. Όταν το βάζο δεν χωρούσε άλλο ρώτησε:

- Είναι γεμάτο το βάζο;

Και οι μαθητές γέλασαν αυτή την φορά και απάντησαν ναι είναι γεμάτο.

Τώρα, λέει ο καθηγητής, θέλω να θεωρήσετε το βάζο αυτό ότι αντιπροσωπεύει την ζωή σας. Τι αντιπροσωπεύουν για σας οι πέτρες, τα βότσαλα, η άμμος, το νερό;

Για την ομάδα των κοριτσιών μας θεωρούμε τις μεγάλες πέτρες ως σημαντικό μέρος - οικογένεια, την φιλία και η σχέση ανάμεσα στα δυο φύλα μετά από κάποια ηλικία. Οι μικρότερες πέτρες για μας συμβολίζουν την καθημερινότητα - δουλειά, αθλητισμό, οι περιπετειώδεις στιγμές (όπως σήμερα). Το χώμα συμβολίζει - τα ταξίδια, τα όνειρα. Και το νερό είναι το τελευταίο πράγμα - ο ελεύθερος χρόνος, η διασκέδαση.

5ο Περπάτημα Συναντώντας ένα ήρωα.

Σημείο εκκίνησης Ολομέλεια

Φανταστείτε ότι είστε στην άκρη ενός από τα μονοπάτια της Απάνω Μεριάς. Αποφασίζετε να το περπατήσετε, να δείτε που πηγαίνει. Ξεκινάτε με ένα όμορφο συναίσθημα. Γύρω σας ξεδιπλώνεται η ομορφιά του τοπίου. Μετά τις πρώτες βροχές η φύση έχει ξαναζωντανέψει σαν μια δεύτερη άνοιξη. Ο θυμάρι, οι φασκομηλιές, οι μαραθιές έχουν αρχίσει να πρασινίζουν. Ο χορτάρι σαν πράσινο χαλί απλώνεται πια παντού. Αισθάνεστε την δροσιά του πρωινού να σας αγγίζει στο πρόσωπο. Συνεχίζοντας τα βήματα σας πάνω στο χορταριασμένο μονοπάτι νοιώθετε μια πρωτόγνωρη χαρά. Η φύση, το τοπίο με τις ξερολιθιές και τις πεζούλες, τα άγρια βράχια, το πέλαγος που απλώνεται στον ορίζοντα, το μονοπάτι που χάραξαν στα παλιά χρόνια οι άνθρωποι που πήγαιναν στα μπουστάνια και τους κήπους.

Το μονοπάτι σας οδηγεί σε ένα πλάτωμα, ένα άνοιγμα με ένα μοναδικό δέντρο να χαρίζει τη σκιά του σε έναν άνθρωπο που κοιτάζει τον ορίζοντα. Κοντοστέκεστε... Αποφασίζετε να πλησιάσετε.... Όσο πλησιάζετε νοιώθετε να μεγαλώνει η έκπληξη σας με αυτή την παράξενη συνάντηση.... Μπροστά σας είναι ένας ήρωας...

Φανταστείτε ο καθένας τον ήρωα που θέλει να συναντήσει.

Τον πλησιάζετε και τον ρωτάτε: **γιατί είναι εκεί και ποιος είναι ο σκοπός του;**
Σας απαντά. Φανταστείτε την απάντηση

Εσείς τον ρωτάτε ξανά: **από που αντλεί την δύναμη του;**
Φανταστείτε τη απάντηση.

Πριν τον αποχαιρετήσετε του ζητάτε να σας απαντήσει σε μια τελευταία ερώτηση:
Τι είναι αυτό που τον φοβίζει;
Φανταστείτε τη απάντηση.

Φεύγοντας ο ήρωας σας κοιτά με καλοσύνη και σας ρωτά : **γιατί είστε εκεί και ποιος είναι ο σκοπός σας. Γιατί περπατάτε αυτό το μονοπάτι και τι θέλετε να μάθετε από αυτό;**

ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ

Σκέψεις ενός Ήρωα.

Παραμύθι δεν γράψαμε...μόνο καταγράψαμε το καταστάλαγμα της συζήτησης μας.

Αλήθεια τι κοινό υπάρχει μεταξύ ενός φοιτητή, κάποιου Αρχαίου φιλοσόφου, πολλά χρόνια πεθαμένου, και δυο ιδεών - φαντασιώσεων, που ενσαρκώνονται σε υποτιθέμενα πρόσωπα, που ανήκουν σε άτομα με διαφορετικές απόψεις και χαρακτήρες;

Μάλλον το μονό κοινό ίσως είναι η ελπίδα ότι οι άνθρωποι συνεχίζουν να έχουν όνειρα και σκοπούς, προσπαθούν γι' αυτούς και ικανοποιούνται αν τους πετύχουν. Υπάρχουν ακόμα κάποιοι που δεν κάθονται άπραγοι και άβουλοι, έρμια μιας κοινωνίας του χάους, που δε δέχονται ότι τους επιβάλλει αλλά διαμορφώνουν τα δικά τους πρότυπα, τους δικούς τους ήρωες, έστω και αν αυτοί απέχουν πολύ μεταξύ τους.

Κάθε μονοπάτι οδηγεί κάπου, είναι λοιπόν στο χέρι μου να το ακολουθήσω και να αποκτήσω μια Ιθάκη, όλη η διαδρομή, εφόσον αφεθείς, είναι οι Κύκλωπες, οι Λαιστρυγόνες. Κάθε πέτρα, κάθε λουλούδι, έχει κάτι να σου πει, είναι ωραίο να το ακούς αλλά πιο όμορφο είναι να το μοιράζεσαι με άλλους ανθρώπους και να ακούς και την δική τους Ιθάκη. Όλα έχουν μια ιστορία, σε παρασύρουν και φαντάζεσαι ότι από εκεί πέρασαν και άλλοι. Για πιο λόγο; Τι τους οδήγησε; Κάποιο συναίσθημα; Ίσως εκεί να έγραψαν κάποιο ποίημα για την αγαπημένη τους...

Ίσως εκεί να άφησε κάποιος την τελευταία του πνοή...

Βρίσκομαι εδώ γιατί μου αρέσει η φύση.

Η φύση με εμπυχώνει. Μου δίνει γερές δόσεις αισιοδοξίας για να συνεχίσω τον αγώνα μου. Η αδικία με οδηγεί στα άκρα. Παίρνω δύναμη από την πατρίδα μου και αγωνίζομαι μέχρι τέλους. Είμαι γεμάτη από θυμό και πίκρα.

Φοβάμαι την περίπτωση κατά την οποία θα επικρατήσει η αδικία.

Λατρεύω τον τόπο μου. Μου αρέσει να περπατώ με τις ώρες και να έρχομαι σε άμεση επαφή με τη φύση.

Πιστεύω πως με το μονοπάτι αυτό μαθαίνω όλο και περισσότερα για τους παλαιούς ανθρώπους και ενώνομαι μαζί τους.

Ίσως είναι από το φύσημα του αέρα ή από το θρόισμα των φύλλων. Τα πάντα γύρω μου είναι τόσο ήρεμα που δίνουν δύναμη να συνεχίσω. Ότι ακόμη και αν υπάρχουν η αντίσταση του αέρα τα δέντρα αντέχουν.

Φοβάμαι όμως ότι εάν ο αέρας είναι δυνατός και η αντίσταση που προβάλλει το δέντρο είναι μικρή τότε ίσως σπάσει. Δεν μπορώ να καταλάβω τους ανθρώπους, κάποιες στιγμές είναι τόσο δυνατοί μα κάνουν τόσα πολλά λάθη. Φοβάμαι τις συνέπειες. Ήθελα να κάνω μια βόλτα κάπου μόνη μου μπορεί όλο αυτό να είναι ουτοπία και το να ανακαλύπτεις κάτι καινούριο πάντα σε γεμίζει με αισθήματα περιέργειας, φόβους, πάντα όμως με την αυτοπεποίθηση ότι το καινούριο ίσως θα είναι καλύτερο από αυτό που ήδη γνωρίζουμε.

Αν και η θέση μου δεν είναι εδώ, ανήκω σε έναν άλλο κόσμο, έχω έρθει με σκοπό να κλέψω την αλήθεια που κρύβει το αγνάντεμα του ορίζοντα. Γιατί η αλήθεια κρύβεται πίσω από απλά πράγματα που πολλές φορές δεν μπορούμε να καταλάβουμε. Ήρθα εδώ για να δω λοιπόν τι κρύβει αυτό το άγνωστο τοπίο, ο ορίζοντας. Η δύναμή μου δεν πηγάζει από πουθενά αλλά εκτός απ' την ψυχή μου. Αυτή η δύναμη βρίσκεται μέσα μου, όπως και στον καθένα μας και δεν εξαντλείται.

Δεν ξέρω αν πραγματικά υπάρχει κάτι που φοβάμαι ή μάλλον υπάρχει, είναι το αύριο. Όλοι γνωρίζουμε αυτό που ζούμε, όμως ποιος μπορεί να προβλέψει με ακρίβεια την επόμενη στιγμή τι θα συμβεί. Όλα αλλάζουν. Η ζωή είναι μια αλυσίδα. . . .

Ο σκοπός που κάνω την διαδρομή μπορεί επιφανειακά να είναι μια περιπλάνηση. Όμως στην πραγματικότητα είναι μια εξερεύνηση του εαυτού μου, των αντοχών μου, των στόχων μου, της περιέργειας μου, είναι μια διαδικασία . . . Και όμως κάθε δοκιμασία θα μου δώσει κάποιες απαντήσεις, ίσως όχι άγνωστες, αλλά απαντήσεις σε ερωτήματα του υποσυνειδήτου μου που απλά δεν τις έχω συνειδητοποιήσει ακόμη

Ήρωας : Καβάφης

Απάντηση ήρωα: Όλα στη ζωή μας έχουν κάποιο σκοπό και κίνητρο. Όλοι παλεύουμε για αυτό το σκοπό.

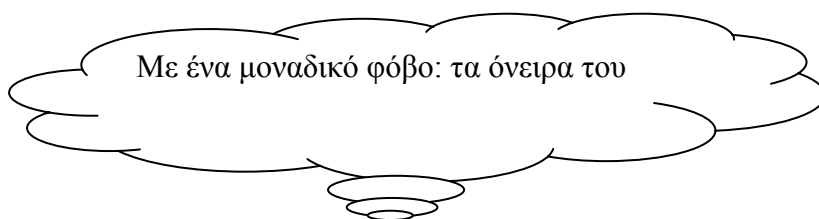
Απάντηση ήρωα: Κάθε εμπόδιο, δυσκολία, στεναχώρια στη ζωή με κάνει πιο δυνατό. Η ζωή είναι δύσκολη γι' αυτό χρειάζεται αγωνιστικότητα.

Απάντηση ήρωα: Αυτές οι δυσκολίες, τα εμπόδια που με κάνουν πιο δυνατό.

Κάθε μονοπάτι αποτελεί για εμένα το δρόμο και την προσπάθεια για την επίτευξη του στόχου μου. Το διασχίζω και το απολαμβάνω γιατί για εμένα σημαντικές είναι οι γνώσεις και οι εμπειρίες που απέκτησα από αυτήν την προσπάθεια και όχι ο στόχος. Βέβαια αυτός ο στόχος αποτέλεσε το κίνητρο για να κάνω αυτή την διαδρομή.

«ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΗΛΙΕ ΝΟΗΤΕ ΚΑΙ ΜΥΡΣΙΝΗ ΣΥ ΔΟΞΑΣΤΙΚΗ»

Ο Μανόλης, ένας φίλος μου, είναι ο ήρωας που συναντώ σε αυτό το παραδεισένιο μέρος. Τον κοιτάω στα μάτια και αυτός το ίδιο και τον ρωτάω πώς βρέθηκε σε αυτό το μέρος και για πιο λόγο . Μου χαμογελάει και μου λέει ότι βρίσκεται εκεί γιατί τα πάντα γύρω του είναι ήρεμα, ωραία , χαρούμενα και χαλαρωτικά! Τον βοηθούν να ηρεμίσει, να σκεφτεί με καθαρό μυαλό και να χαλαρώσει. Σκοπός του είναι να μιλήσει με τον εαυτό του, να τον γνωρίσει καλύτερα και να βοηθηθεί. Εγώ εκπλήσσομαι από τα ωραία λόγια του και τον τρόπο με τον οποίο τα εκφράζει. Συνεχίζω να τον ρωτώ λέγοντας « Από που αντλείς όλη αυτή την δύναμη και καταφέρνεις τόσα πολλά;» «Από τα συναισθήματα μου, από εσένα, απ' την κάθε μέρα, από την αγάπη που λαβαίνω και δίνω, από την ελπίδα...!» Τέλος τον ρωτάω τι είναι αυτό που τον φοβίζει. Μου λέει: η επόμενη μέρα... Τα λάθη που κάνω και που δεν θέλω να κάνω...Ο τρόπος που χωρίς να θέλω πληγώνει... Φεύγοντας με κοιτάει με καλοσύνη και αγάπη και με ρωτάει: « Εσύ πώς; Βρέθηκες εδώ και για πιο λόγο;» Τον κοιτάω και του λέω: « Η φύση με έλκυσε. Ήρθα κοντά της γιατί με βοηθάει, με γεμίζει, με χαλαρώνει, με κάνει να νιώθω πλούσια κοντά της, με βοηθάει να γνωρίζω λίγο ακόμα απ' τον εαυτό μου, να πλημμυρίζω από χαρά, από ζεστά και ωραία συναισθήματα, να ξεφεύγω από την καθημερινότητα και να ισορροπώ τα συναισθήματα μου, να ξεχωρίζω ήρεμα και σωστά το καλό από το κακό, το σωστό από το λάθος... Όλα αυτά τα χρειάζομαι και τα κυνηγώ. Σε ευχαριστώ πολύ για όλη αυτή τη συζήτηση, μου άνοιξες την καρδιά σου και το μυαλό σου και το έκανα και εγώ...Σ' αγαπώ πολύ, γεια...!»

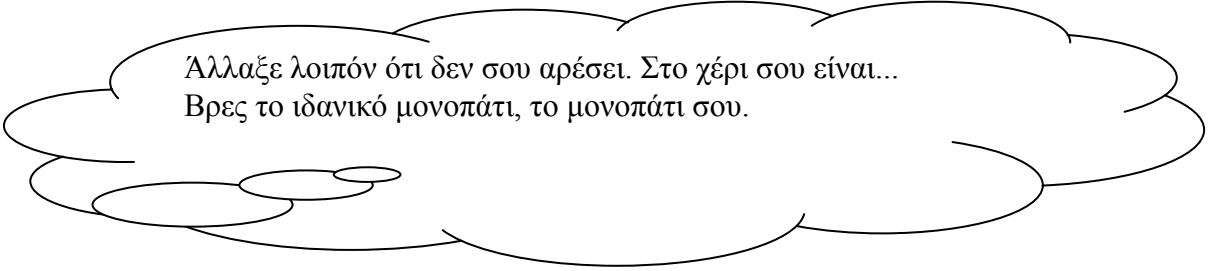
Ένας από τους στόχους τους είναι να γνωρίσουν αυτά τα ωραία μονοπάτια, να χαλαρώσουν, να γνωρίσουν τον εαυτό τους αλλά και τους γύρω τους...Να ξεφύγουν από την καθημερινότητα και να ηρεμήσουν. Να σταθούν στα δικά τους πόδια και να μάθουν να ισορροπούν τα συναισθήματα τους...Όλα τελειώνουν με ένα φιλικό ΓΕΙΑ...

* Για πιο λόγο είσαι εδώ; (ρωτάω τον ήρωα)

- Για τον λόγο που βρίσκεσαι και εσύ μόλις τώρα απέναντι μου, για εκείνο τον λόγο που οι περισσότεροι σήμερα αγνοούν, εγκλωβισμένοι σε μια κοινωνία με άγχος και προβλήματα. Ποιοι φεύγουν από την ζούγκλα για να αφιερώσουν λίγα λεπτά κάτω από ένα δέντρο δίπλα στη θάλασσα, μόνοι με αντιμέτωπο τον ίδιο τους τον εαυτό και μόνο ; Ελάχιστοι , σε διαβεβαιώνω.

Εγώ θέλω να περπατήσω σε αυτά τα μονοπάτια γιατί θέλω να δω που οδηγούν και τι θα γνωρίσω από τις εμπειρίες που θα ζήσω περπατώντας μέσα σε αυτό

Ήθελα να κάνω μια βόλτα κάπου μόνη μου μπορεί όλο αυτό να είναι ουτοπικό και το να ανακαλύπτεις κάτι καινούριο πάντα σε γεμίζει με αισθήματα περιέργειας , φόβους πάντα όμως με την αυτοπεποίθηση ότι το καινούριο ίσως θα είναι καλύτερο από αυτό που ήδη γνωρίζουμε.

Άλλαξε λοιπόν ότι δεν σου αρέσει. Στο χέρι σου είναι...
Βρες το ιδανικό μονοπάτι, το μονοπάτι σου.

* Τι είναι αυτό που σε φοβίζει; (ρωτάω τον ήρωα)

- Μπορώ να σου μιλήσω, ξέρω ότι εσύ θα καταλάβεις. Σκέφτεσαι όπως εγώ Έτσι λοιπόν αυτό που με φοβίζει είναι μήπως έρθει κάποτε η στιγμή που πλέον κανείς μας δεν θα μπορεί να ελέγχει μόνος του τον εαυτό του. Με αυτό εννοώ ότι υποβαλλόμαστε σε τέτοιες «επεξεργασίες» από τρίτους που φτάνουμε στο σημείο να μην καταλαβαίνουμε σε πιο τέλμα έχουμε φτάσει και να μην κάνουμε τίποτα για το καλύτερο. Κατάλαβες ε; Συνήθως όταν δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι, βολευόμαστε με την υπάρχουσα κατάσταση. Εγώ, εσύ δεν βολευτήκαμε γι' αυτό είμαστε μέσα εδώ.
- Οι άλλοι όμως; Οι άλλοι τι κάνουν;

-Όταν προχωράω το μονοπάτι αυτό νιώθω μια ηρεμία , μια γαλήνη μου δίνει χρόνο να σκεφτώ , να αποφασίσω , να πάρω κουράγιο και να γυρίσω να αντιμετωπίσω όλους όσους με πληγώνουν και με φοβίζουν

- Αγναντεύω! Δεν ξέρω τι να κάνω! Χαίρομαι αυτά που μου χαρίζει η ζωή!
- Έχω όνειρα και με στηρίζουν οι γονείς μου για να μην τα παρατήσω! Και να συνεχίσω να αγωνίζομαι για κάτι καλύτερο!
- Τι θα απογίνω! Με φοβίζει το αύριο! Και ο σημερινός κόσμος, που αρχίζω να συνειδητοποιώ ότι είναι σαν μια ζούγκλα! Φοβάμαι να γίνω κι εγώ μέλος αυτής της ζούγκλας!
- Μου θυμίζει την ελευθερία ότι ξεφεύγω απ' όλες τις υποχρεώσεις και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζω! Σκέφτομαι διάφορα πράγματα για τους γύρω μου και για τον εαυτό μου! Ηρεμώ! Μου θυμίζει την ξεγνοιασιά και την ανευθυνότητα της παιδικής μου ηλικίας.

6ο Περπάτημα

Ο άνθρωπος που φύτευε δένδρα

Σημείο εκκίνησης

Ολομέλεια

Τα δένδρα απλώνουν τις ρίζες τους βαθιά μέσα στο ζεστό χώμα . Κάτω από τα δένδρα κάθετα η σκιά τους, φιλοξενεί πουλιά και ανθρώπους ,κόβει τη μανία του ήλιου. Μερικά βουνά κουβαλούν στη ράχη τους δάση ολόκληρα , το πράσινο τους κατηφορίζει στις πλαγιές σαν καταρράχτης.

Κάποτε έρχονται φωτιές, καταστροφές μεγάλες παίρνουν μαζί τους δάση , οι άνθρωποι συνηθίζουν να τα κόβουν για να φτιάχνουν αντικείμενα, χαρτί κι ό,τι άλλο, και μένουν τα βουνά γυμνά γεμάτα πέτρες κι άγρια χόρτα.

Οι άνθρωποι τότε φεύγουν απ' τα βουνά, πάνε αλλού να ζήσουν. Όλοι; Όχι όλοι!!

Όταν ήμουν 15 χρονών είχα ανέβει στα βουνά , να τα γνωρίσω, ένας μικρό οδοιπόρος με αφετηρία το χωριό του παππού.

Περπατούσα και περπατούσα και το μόνο που έβλεπα γύρο μου ήταν πέτρες και ξερά αγριόχορτα . Το τοπίο ήταν γυμνό δίχως βλάστηση. Πριν κάποια χρόνια είχε πιάσει φωτιά και το δάσος το κατάπιαν οι φωτιές, όπως μου 'χε διηγηθεί ο παππούς.

Ένα χωριό εγκαταλειμμένο έδειχνε πως κάποτε ζούσαν άνθρωποι εκεί. Είχαν φύγει όλοι μετά την καταστροφή. Εκτός από ένα βοσκό που τον συνάντησα ήρεμο με τα πρόβατά του. Είχε μαζί του ένα σακούλι βελανίδια και κάθε τόσο , άνοιγε μια τρύπα και φύτευε ένα βελανίδι.

- Είναι τώρα τρία χρόνια που φυτεύω βελανίδια , είπε. Μας κάνουν 100.000 χιλιάδες μέχρι σήμερα. Από αυτά έχουν βλαστήσει 20.000 χιλιάδες Από τούτα τα 20.000 χιλιάδες βλαστάρια , μόνο τα 10.000 χιλιάδες θα γίνουν δένδρα Οι ρίζες τους θα βαστάνε το χώμα όταν βρέχει .οι πηγές θα ξαναβγάλουν νερά , οι διαβάτες θα βρίσκουν σκιά να ξαποστάσουν.

Είχα μείνει άφωνος με την επιμονή αυτού του ανθρώπου. Χωρίσαμε μ' ένα ζεστό :

- Γεια . . .

- Καλό δρόμο

Πέρασαν χρόνια . Στον κόσμο ξέσπασαν πόλεμοι, υπήρχαν φήμες πολέμων, ανεργία , ανέχεια , δυσπραγία. Η ζωή μου κύλησε μέσα από τον αγώνα να καταφέρω να επιβιώσω να πετύχω στην προσωπική μου ζωή , να βρω δουλειά , να είμαι καλά με τους ανθρώπους που είναι γύρω μου.

Ωστόσο η σκέψη μου γύριζε συχνά σε κείνο τον παράξενο άνθρωπο στο βουνό που φύτευε δένδρα.

Κάποτε αποφάσισα να ξαναρέβω στα βουνά , εκεί που 'χα συναντήσει πριν πολλά χρόνια τον βοσκό . . .

Μικρές ομάδες

Μετά από 30 χρόνια ο οδοιπόρος ανέβηκα ξανά στο βουνό. . .φτιάξε τη συνέχεια της ιστορίας. Τι συνάντησε, πως βρήκε το βουνό, τι σκέφτηκα και πως αισθάνθηκε. . .

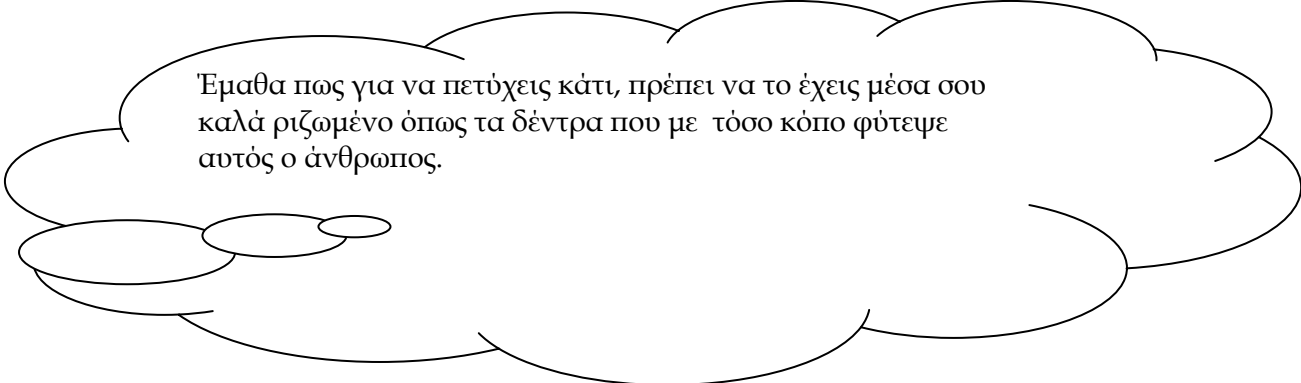
ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ

Μετά από 30 χρόνια ο οδοιπόρος, ανέβηκε ξανά στο βουνό. Το τοπίο τώρα ήταν τελείως αλλαγμένο. Ενώ περίμενε ότι αυτό θα ήταν ένας μικρός παράδεισος, ήρθε αντιμέτωπος με μια πραγματικότητα που ξεπερνούσε την φαντασία του.

Μετά από τόσα χρόνια, εκτός από τα δέντρα κ' τα φυτά, είχαν φυτρώσει και πολυτελείς κατοικίες.

Το φυσικό περιβάλλον είχε αλλοτριωθεί. Τίποτα δεν θύμιζε αυτό που πρωτοαντίκρισε 30 χρόνια πριν.

Αλλοτριώνονται και αλλάζουν οι άνθρωποι
Έτσι αλλοτριώθηκε και η περιοχή

Έμαθα πως για να πετύχεις κάτι, πρέπει να το έχεις μέσα σου
καλά ριζωμένο όπως τα δέντρα που με τόσο κόπο φύτεψε
αυτός ο άνθρωπος.

Και η πορεία μου άρχισε... Ο ήλιος έκαψε και ένιωθα εξαντλημένος. Το τοπίο ξερό, άγονο γεμάτο πέτρες... Η ανάβαση πολύ δύσκολη αλλά το όνειρο για την κατάκτηση της κορυφής έμενε ζωντανό και μου έδινε δύναμη !!! Συχνά απέναντι στα «εμπόδια» αναζητούσα την εύκολη λύση για να μου χαρίσει τη προσωρινή ευτυχία αλλά γρήγορα εγκατέλειπα αυτές τις σκέψεις και συνέχιζα την πορεία μου.

Ύστερα από πολύ καιρό έφτασα στην κορυφή του βουνού που χρόνια ονειρευόμουν... Και όμως τι αντίκρισα; Έψαξα απεγνωσμένα το γέρο... Άδिका! Πουθενά δεν το βρήκα. Το μόνο που έβλεπα ήταν ξεραίλα και στη μέση ένα μοναδικό δέντρο. Ένα μοναδικό δέντρο που έστεκε μόνο του απλά για να θυμίζει κάτι από το έργο του γέρου.

Απελπίστηκα λίγο, περίμενα διαφορετική την κατάληξη αυτού του προσωπικού μου αγώνα. Έστεκα και περίμενα και ξάφνου, εμφανίστηκε ένα άτομο, άτομο άγνωστο. Γρήγορα κατάλαβα ότι δεν ήμουν μόνος. Ότι όμοια με εμένα αγωνίζονταν και άλλα άτομα που στην πορεία ζωής τους έχασαν το δρόμο και ψάχνουν να το ξαναβρούν.

Μαζί αποφασίσαμε να συνεχίσουμε το έργο του γέρου και να ζήσουμε την κάθε στιγμή ως μοναδική, δίνοντας της αξία και απολαμβάνοντας την χωρίς τεχνητά μέσα και «ενέσεις»

Ένοιωσε απέραντη ευγνωμοσύνη για τον άνθρωπο αυτόν που θυσίασε τη ζωή του μένοντας πιστός στο όραμά του για μια καλλίτερη ζωή στο καμένο τόπο του. Τελικά τίποτα δεν πάει χαμένο. Η αγάπη, η επιμονή και η υπομονή φέρνει καρπούς. Κάποια βελανίδια τελικά γίνονται δέντρα μεγάλα, με ρίζες που προχωράνε υπομονετικά μέσα στο χώμα, με κλαδιά που απλώνονται για να αγκαλιάσουν εφηβικά όνειρα για ίσκιους που ξεκουράζουν τους οδοιπόρους.

Και κάποιοι άνθρωποι, που ακολουθούν το όραμά τους, μπορούν να γίνουν παράδειγμα για μια ζωή με ελπίδα, και πίστη και όραμα για έναν αγώνα που δεν τελειώνει ποτέ.

Αργά τα βήματα στην πράσινη ανηφοριά με φέρνουν. Το παρελθόν ξύπνησε. Τα μικρά σποράκια μέσα στα ζεστά χέρια του γέροντα και με την αγάπη της γης βλάστησαν.

Ένα απέραντο δάσος αγκάλιασε την ψυχή μου. Ένας μικρός οδοιπόρος απ' το παρελθόν και σήμερα ένας άντρας που στην αγκαλιά του δεν χωρούν όλα αυτά τα δέντρα όπως στην χούφτα του γέροντα τα λίγα σποράκια.

Στην μνήμη μου ξύπνησε ο παράξενος άνθρωπος η σοφία του και η αγάπη του έσφυζε την ψυχή μου προφήτεψε όλη τούτη την ομορφιά.

Νιώθω να μας κοιτάζει από ψηλά και με ανακούφιση και να μας παραγγέλνει και άλλα σποράκια σε τοπία γυμνά τέτοιες ομορφιές να δίνουν.

Κάποτε αποφάσισα να ξανανέβω στο βουνό, εκεί που 'χα συναντήσει πριν πολλά χρόνια το βοσκό.

Οι δυσκολίες τις ζωής, η πίεση της καθημερινότητας, το κυνήγι της επιτυχίας βάρυναν την ψυχή μου και οδήγησαν τα βήματα μου εκεί που η σκέψη έτρεχε όλα αυτά τα χρόνια.

«Άραγε ζει ακόμα; Τι κάνει τόσα χρόνια; Ακόμα φυτεύει βελανίδια; Και αυτά που έχει φυτέψει τι να 'έγιναν ;

Παίρνοντας το δρόμο για το βουνό οι αλλαγές ήταν αισθητές. Ο χωματόδρομος έχει αντικατασταθεί με άσφαλτο και αυτοκίνητα πηγαινοέρχονται εκεί που παλιά συναντούσες μόνο γαϊδούρια. Υπολόγισα ότι έφτασα στο παλιό εγκαταλελειμμένο χωριό γιατί μόνο κάτι χαλάσματα μου το θύμισαν. Δεν το αναγνώρισα.

Στην πλατεία του χωριού, δίπλα στην πηγή αγόρια και κορίτσια αλληλοπειράζονταν και γελούσαν ξέγνοιαστα. Από περιέργεια και μόνο ρώτησα για εκείνον. Κανένας δεν τον ήξερε. Κοίταξα γύρω μου και ήμουν σίγουρος ότι τα δέντρα που έβλεπα ήταν δημιούργημα του. Αποκλείεται να τον ήξεραν. Παρ' όλες τις προσπάθειες μου δεν μπόρεσαν να θυμηθούν τίποτα για τον βοσκό που έψαχνα.

Βλέπω όμως αυτά τα παιδιά, να φυτεύουν με τον ίδιο τρόπο βελανίδια στη γη. Κατάλαβα ότι ο βοσκός ζει μέσα απ' την κίνησή τους αυτή.....

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΣΤΑ ΧΡΟΥΣΣΑ ΕΦΗΒΩΝ ΜΕ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

- Η κατασκήνωση στα Χρούσσα είναι ένα παραδοσιακό κτιριακό συγκρότημα που περιβάλλεται από ένα περιφραγμένο εξαιρετικού φυσικού κάλλους αγρόκτημα και το οποίο διαχειρίζεται η Φιλόπτωχος Εταιρεία της Σύρου. Τα Χρούσσα βρίσκονται σε αρκετή απόσταση από κατοικημένους οικισμούς και με απόφαση του Δ.Σ. παραχωρήθηκε στο «ΦΕΡΕΚΥΔΗ», για όσες μέρες επιθυμούμε να χρησιμοποιήσουμε, κατ' αποκλειστικότητα, τους χώρους του για δραστηριότητές μας.

Έτσι δημιουργήσαμε, από το καλοκαίρι του 2004, τον θεσμό της συνάντησης συμβίωσης γονιών, εκπαιδευτικών και μαθητών για μερικές μέρες.

Η 3ήμερη συμβίωση όλων στο χώρο της κατασκήνωσης των Χρούσων, και μέσα από τις δραστηριότητες που είχαν προγραμματισθεί, δημιούργησαν ένα συμπλησίωμα πρωτόγνωρο.

Βιωματικά εργαστήρια μικτών ομάδων έφεραν ακόμα πιο κοντά τους μεγάλους με τα παιδιά.

ΤΟ ΟΥΡΑΝΙΟ ΤΟΞΟ

Ολομέλεια

Μια παρέα από μικρά ψάρια τριγυρνάνε στα βαθιά νερά. Όλα τους λαμπυρίζουν έχοντας ένα χρυσό λέπι που τους πρόσφερε το Ουράνιο τόξο, το μικρό χρυσόψαρο, σα δείγμα της φιλίας τους. Μια μέρα ένα μικρό ψαράκι, ένας ξένος, τους πλησίασε.

- Με λένε Διαφορετικό, τους λέει. Έχασα τη φαμίλια μου και δε ξέρω που να πάω. Μπορώ να μείνω μαζί σας;
- Όχι, δεν υπάρχει χώρος για σένα, του απαντά ξερά ο Φοβητσιάρης, ένα από τα μικρά ψαράκια.

Το Ουράνιο τόξο, το χρυσόψαρο, δε καταλαβαίνει γιατί δεν μπορεί ο Διαφορετικός να μείνει μαζί τους. Θα ήθελε να τον βοηθήσει μα δεν τολμά από φόβο μη χάσει τους νέους του φίλους. Έτσι λοιπόν η παρέα των μικρών ψαριών φεύγει, αφήνοντας τον μικρό άγνωστο μόνο και στεναχωρημένο στο μέσο του ωκεανού.

Το Ουράνιο Τόξο σκέπτεται συχνά τον Διαφορετικό. Θυμάται τότε που και ο ίδιος δεν είχε φίλους. Ήταν όμως το πιο όμορφο ψάρι του ωκεανού μ' όλα τα χρυσά του λέπια. Ήταν όμως και ο πιο μόνος γιατί δεν ήθελε να μοιραστεί τα χρυσά του λέπια.

- Το μικρό ψάρι, ο Διαφορετικός, θα πρέπει να είναι στεναχωρημένο τώρα.

Μια μέρα, ένας τρομερός καρχαρίας, μεγάλος και επικίνδυνος άρχισε να τους γυροφέρνει. Ξαφνικά τους επιτίθεται σαν αστραπή. Τρομαγμένα τα ψαράκια τρέχουν να

κρυφτούν σε μια σπηλιά. Όλα, εκτός από τον Διαφορετικό που ήταν κάπου εκεί κοντά μόνος του.

Μικρές ομάδες

Μοιραστείτε τα συναισθήματα, τις σκέψεις που σας ήρθαν μέσα από αυτή την ατέλειωτη ιστορία. Συνεχίστε την ιστορία με το μικρό ψαράκι που βρίσκεται σε κίνδυνο.

ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ

Μετά από μάχη που έδωσε ο Διαφορετικός για να ξεφύγει από τον καρχαρία και να σώσει την ζωή του τελικά δεν τα κατάφερε και τον έφαγε (ο καρχαρίας). Το Ουράνιο Τόξο με την παρέα του που είχαν καταφέρει να ξεφύγουν από τον καρχαρία, άρχισαν να καταλαβαίνουν τι είχαν κάνει και να μετανιώνουν που δεν τον είχαν δεχτεί στην παρέα τους ούτε τον είχαν βοηθήσει να σωθεί από τον καρχαρία. Έτσι πήραν ένα καλό μάθημα για την επόμενη φορά, και κατάλαβαν πως πρέπει να δέχεσαι τους άλλους έτσι όπως είναι....

Το Ουράνιο Τόξο βλέποντας το Διαφορετικό να κινδυνεύει προσπαθεί να πείσει την παρέα των μικρών ψαριών να το δεχτούν στη σπηλιά και να το βοηθήσουν. Εκείνοι όμως δεν αλλάζουν γνώμη. Το Ουράνιο Τόξο αποφασίζει αυτοβούλως διακινδυνεύοντας να βοηθήσει το διαφορετικό!!! Βγαίνει και τον βοηθά. Ο καρχαρίας πλησιάζει. Τα δυο ψάρια φοβούνται, όμως ανακαλύπτουν τις φιλικές διαθέσεις του καρχαρία που ήταν και αυτός διαφορετικός από τους άλλους καρχαρίες και δυσκολευόταν πολύ να βρει παρέα... Γίνονται φίλοι...

Το Ουράνιο Τόξο τότε αποφάσισε ότι έπρεπε επιτέλους να μιλήσει . Από την πρώτη στιγμή αναρωτιόταν γιατί ο Διαφορετικός να μην μπορεί να μπει στην παρέα. Ίσως τώρα, προ του κινδύνου, να πρέπει να αναλάβει πρωτοβουλία. Ένα χρυσό λέπι ακόμα θα κάνει τον Διαφορετικό όμοιο με τα άλλα. Έτσι δεν θα έχουν κανένα λόγο να μην τον αποδεχτούν. Πρέπει όμως να γίνει έτσι; Ο χρόνος πιέζει και ο κίνδυνος παραμονεύει. Ορμά, βγαίνει έξω, όταν ο καρχαρίας δεν έβλεπε, και δίνει ένα χρυσό λέπι στον Διαφορετικό. Μετά μπαίνουν μαζί στη σπηλιά. Τα άλλα ψάρια δεν κατάλαβαν την διαφορά. Όμως ο Διαφορετικός δεν ένιωθε καλά! Επέστρεψε το χρυσό λέπι στο Ουράνιο Τόξο. Ο καρχαρίας είχε πλησιάσει πολύ και τα ψάρια δεν μπορούν να βγουν έξω. Έπρεπε να μείνουν όλα μαζί, με τον Διαφορετικό ανάμεσα τους και τον καρχαρία έξω.

Βλέποντας το Ουράνιο Τόξο, το " Διαφορετικό" μόνο του και αβοήθητο απέναντι στον τρομερό καρχαρία, αισθάνεται την ανάγκη να βοηθήσει τον Διαφορετικό. Φοβάται όμως τι θα πουν τα άλλα ψάρια. Τελικά όμως τολμά.

- Να κάνουμε λίγο χώρο να μπει κι ο Διαφορετικός;

- Όχι, όχι! Φωνάζει ο φοβητσιάρης, δε χωράμε...
- Αν στριμωχτούμε λίγο θα χωρέσουμε! λέει το ουράνιο τόξο..

Τα άλλα ψάρια διστάζουν.

Το Ουράνιο Τόξο μιλάει στην παρέα του για την άποψη του για τον Διαφορετικό. Τους εξηγεί πως αισθάνεται ο Διαφορετικός μέσα από την δική του εμπειρία. Τους λέει πως ακόμα και αν δεν έχει κάτι ιδιαίτερο να τους προσφέρει δεν σημαίνει πως πρέπει να τον απορρίψουν και πως όταν τον γνωρίσουν μπορεί να τον συμπαθήσουν και μπορεί να έχει κάτι σημαντικό να τους προσφέρει πέρα από τα υλικά αγαθά.

Τελικά τα ψαράκια συμφώνησαν και έκαναν χώρο για να μπει κι ο Διαφορετικός στη σπηλιά. Τότε το Ουράνιο τόξο, δίνει ένα χρυσό λέπι στον Διαφορετικό ως δείγμα φιλίας.. Ο καρχαρίας συνεχίζει να βρίσκεται έξω από τη σπηλιά. Πώς θα φύγουν.... Ο Διαφορετικός τους προτείνει μια ιδέα: Το καθένα ψαράκι να πάρει διαφορετική κατεύθυνση και να μπερδέψει τον καρχαρία. Πράγματι έτσι κάνουν. Ο καρχαρίας δεν ξέρει πιο ψαράκι να πρωτοκυνηγήσει. Τα ψαράκια καταφέρνουν να την γλιτώσουν.

Το μικρό «διαφορετικό» ψάρι έτρεμε από το φόβο του. Ο φοβερός καρχαρίας απειλούσε τη ζωή του. Δεν μπορούσε να σκεφτεί τίποτα. Όλη του τη ζωή πέρασε σαν ταινία από τη ματιά του. Ήθελε να ζήσει. Πώς όμως ο κίνδυνος ήταν μεγάλος. Παρακάλεσε με όλη τη δύναμη των ψαριών του να ζήση είχε τόσα να κάνει ακόμα. Και τότε ένα φως τον τύφλωσε, δεν καταλάβαινε όμως αυτό το φως ολοένα και μεγάλωνε. Έκλεισε τα μάτια του και ευχήθηκε όταν τα ανοίξει η ζωή να τον περιμένει καλύτερη από πριν...

Και έγινε το απίστευτο μετά από λίγο. Ο μεγάλος καρχαρίας τυφλωμένος από ένα άπλετο φως είχε εξαφανιστεί. Ένα ουράνιο τόξο φώτιζε τα πάντα. Ευτυχία το πλημμύρισε. Σκέφτηκε τα άλλα ψάρια που ήταν στη σπηλιά. Μπήκε κι αυτό μέσα, πόσο ήθελε να βρεθεί κοντά στα ψαράκια κι ας μην τον θεωρούσαν φίλο τους. Είχε ανάγκη την παρουσία τους.

Τα άλλα ψάρια φάνηκε σαν να τον περίμεναν. Έλα κοντά μας του είπαν. Ίσως αν είμαστε όλοι μαζί να μην κινδύνεues μένοντας έξω από τη σπηλιά. Αξίζει να προσπαθήσουμε να γίνουμε μια παρέα και να μοιραστούμε μαζί τους τόσο τα χρυσά λέπια όσο και τις δυσκολίες που θα βρούμε στη πορεία της ζωής αφού εμείς είμαστε μικρά και οι κίνδυνοι μεγάλοι.

Ο Διαφορετικός που είχε γνωριμίες με την Καρχαρομαφία, συμμάχησε με τον καρχαρία. Γνωρίζοντας καλά το μέρος ο Διαφορετικός οδήγησε τον καρχαρία στο πίσω μέρος της σπηλιάς όπου υπήρχε μια μεγάλη είσοδος. Ο καρχαρίας έφαγε όλα τα άλλα ψαράκια ευχαρίστησε τον Διαφορετικό κι έφυγε χορτάτος. Ο Διαφορετικός ένιωσε μια άγρια χαρά που πήρε την εκδίκηση του. Ηθικό δίδαγμα; Όλα εδώ πληρώνονται!!!!

Το Ουράνιο Τόξο, νιώθοντας την ανάγκη να βοηθήσει το Διαφορετικό, προσπάθησε να βγει, από τη σπηλιά όπου κρυβόταν με τα άλλα ψαράκια. Δυστυχώς όμως το πέρασμα ήταν πολύ στενό και από τη βιασύνη του, δεν πρόσεξε, έσκισε τα πλευρά του στα βράχια και άρχισε να αιμορραγεί. Χτυπώντας, του έπεσαν κάποια χρυσά λέπια και μερικά ψαράκια από την παρέα του έτρεξαν να τα μαζέψουν αγνοώντας το ουράνιο τόξο τελείως.

Ο Διαφορετικός, βλέποντας το άγνωστο γι' αυτόν Ουράνιο Τόξο, το οποίο δεν τον είχε βοηθήσει, έσπευσε να το βοηθήσει διακινδυνεύοντας τη ζωή του. Ο Διαφορετικός απέσπασε την προσοχή του καρχαρία, σώζοντας τη ζωή του Ουράνιου Τόξου και χάνοντας τη δική του.

Το Ουράνιο Τόξο, κατάλαβε από τη θυσία του Διαφορετικού τη σημασία της πραγματικής φιλίας και του ενδιαφέροντος για το συνάνθρωπο. Αγνόησα τα υπόλοιπα ψαράκια καταλαβαίνοντας πως ήταν απλά κομπάρσοι στην πορεία της ζωής του.

Ο καρχαρίας μετά από το μικρό του γεύμα έφυγε και το Ουράνιο Τόξο προχώρησε, μόνο του πια, στα θαλάσσια ρεύματα. Λίγα μέτρα πιο κάτω, το ουράνιο τόξο συναντά έναν ξιφίας, ο οποίος δημιουργεί ένα αντίστοιχο περιστατικό όπου τώρα στη θέση του διαφορετικού βρισκόταν εκείνος. Τα ψαράκια που κυνηγούσε ο ξιφίας ήταν κρυμμένα σε κάτι βραχάκια και βλέποντας τον μόνο του τον φώναξαν να ενωθεί μαζί τους για να γλιτώσει από τον κίνδυνο, δίχως εκείνος να τους είναι γνωστός και να τους έχει προσφέρει κάτι.

Έτρεξε και ενώθηκε μαζί τους και για πρώτη φορά ένιωσε τι σημαίνει πραγματική φιλία. Τον αποδέχτηκαν έστω και αν ήταν Διαφορετικός..

Το Ουράνιο Τόξο βλέποντας τον Διαφορετικό να κινδυνεύει βγαίνει φοβισμένος από την σπηλιά πλησιάζει τον μαύρο κακό άγριο και τεράστιο καρχαρία και του προσφέρει το τελευταίο του χρυσό λέπι. Ο καρχαρίας βλέποντας το ουράνιο τόξο να τον πλησιάζει ετοιμάζεται να επιτεθεί, ανοίγει το τεράστιο στόμα του με τα κοφτερά ανελέητα δόντια του και στην άκρη του ματιού του λαμπιρίζει το χρυσό λέπι και τον θαμπώνει. Κάτι περίεργο συμβαίνει μέσα του, ξαφνιάζεται και μένει ακίνητος. Δειλά το Ουράνιο Τόξο πλησιάζει και του προσφέρει το ουράνιο λέπι. Το θάμπωμα στα μάτια του καρχαρία γίνεται δάκρυ. Η ψυχή του δεν χορταίνει το απρόσμενο πρώτο του δώρο που είναι και σημάδι αποδοχής. Στην παρέα των ψαριών τώρα είναι εκατοντάδες ψάρια με χρυσό λέπι, ένας καρχαρίας με χρυσό λέπι, ένα πρώην χρυσό ψάρι με κανένα χρυσό λέπι και ένας Διαφορετικός που συνεχίζει να μην έχει χρυσό λέπι αλλά που δεν είναι πια μόνος του.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- Στην αξιολόγηση της τριήμερης συνάντησης στο τέλος, όλοι δήλωσαν ότι βίωσαν μια μοναδική εμπειρία, πως για πρώτη φορά ένιωσαν να επικοινωνούν πραγματικά με τους γονείς τους καθηγητές τους εφήβους, πως επιθυμούν τη συνέχιση αυτής της δραστηριότητας. Μέσα από τα κείμενα που έγραψαν στο κλείσιμο του 3ημέρου Φεστιβάλ αυτό αποτυπώνεται ξεκάθαρα.

«Βρήκαμε λίγο χρόνο, ανάμεσα στο μάζεμα των αποσκευών και πριν πάρουμε το δρόμο για το σπίτι μας, να εκφράσουμε τα συναισθήματά μας, για τη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε ανάμεσα σε γονείς, εκπαιδευτικούς και παιδιά στην κατασκήνωση των Χρούσων.

Επιλέξαμε τη στιγμή αυτή τώρα που τα συναισθήματά μας είναι ακόμα νωπά, πριν κατασταλάξουν μέσα μας, πριν τα επεξεργαστούμε και τα φιλτράρουμε.

Εμείς τα παιδιά, αρχικά αισθανθήκαμε περιέργεια, αισιοδοξία για τη συνάντηση. Ήταν κάτι πρωτόγνωρο για μας. Πρώτη φορά θα συνομιλούσαμε με γονείς. Θα ανταλλάσσαμε γνώμες και σκέψεις μαζί τους, αν και δεν γνωριζόμασταν από πριν, είχαμε όμως κοινές ανησυχίες και προβληματισμούς. Αυτούς που βρήκαμε δεν ήταν και πολύ διαφορετικοί από εκείνους που αφήσαμε στο σπίτι μας.

Πιστεύουμε ότι έχουν τις ίδιες πεποιθήσεις και προσδοκίες για τα παιδιά τους οι πρώτες συζητήσεις βοήθησαν να δώσουμε το στίγμα μας, και να σπάσει ο πάγος, πράγμα που έγινε σύντομα. Τα μηνύματα που ανταλλάξαμε ήταν σημαντικά και αισιόδοξα. Το Χάσμα των γενιών υπάρχει, αλλά υπάρχει και τρόπος επικοινωνίας μεταξύ μας. Η γεύση που έμεινε στο τέλος ήταν γλυκιά, κρυστάλλινη, γεμάτη τρυφερά συναισθήματα. Τελικά η συνάντηση αυτή θα θέλαμε να επαναλαμβάνεται συχνά, παίρνοντας διάφορες μορφές και τρόπους έκφρασης παρμένες από την καθημερινή μας ζωή όπως η ανταλλαγή επισκέψεων, η συμμετοχή σε εκδρομές κ.α.»

«Καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, ο καθένας μας ξεχωριστά, αποκομίσαμε ορισμένες βασικές αρχές και κατορθώσαμε να γίνουμε καλύτεροι ακροατές και να μάθουμε την ουσιαστική σημασία της λέξης και της έννοιας «αυτονόμηση». Κατορθώσαμε να στηριχθούμε στα πόδια μας και να βελτιώσουμε τις μεταξύ μας σχέσεις. Δημιουργήσαμε ένα νέο επίπεδο επικοινωνίας που μας βοηθάει να έρθουμε πιο κοντά, να συνειδητοποιήσουμε τη σπουδαιότητα που έχει κάθε στιγμή όταν την περνάμε με άτομα που αγαπάμε και κάνοντας πράγματα τα οποία μας ευχαριστούν. Μάθαμε να αγαπάμε τον εαυτό μας και να τον προστατεύουμε από ότι θεωρούμε επικίνδυνο για την ψυχική μας υγεία και πάνω από όλα να αποδεχόμαστε τον εαυτό μας έτσι όπως είναι. Ακόμη, ότι η ειλικρίνεια και η εμπιστοσύνη πρέπει να φαίνεται σε όλες της εκφράσεις της ζωής μας και στις σχέσεις μας. Ο διάλογος είναι ο

μόνος τρόπος να κατακτήσεις να επικοινωνήσεις και να κατανοήσεις τον άλλον. »

- «Τερματίζοντας τη κοινή πορεία μας, συναντηθήκαμε όλοι μαζί γονείς, παιδιά καθηγητές και εκπαιδευτές σε μία συμβίωση στα Χρούσσα, όπου εκεί ανακαλύψαμε την πρόοδο που έχουμε κάνει. Άλλοτε ήρθαμε σε αντιπαράθεση, άλλοτε συμφωνήσαμε δημιουργώντας ένα εποικοδομητικό διάλογο. Από όλο αυτό αναδύθηκε ένα κοινό αίσθημα αλληλεγγύης και αλληλοκατανόησης. Αποκομίσαμε συμπεράσματα τόσο για τη θέση και τη συμπεριφορά των γονέων όσο και των παιδιών.

Τέλος, αναχωρώντας από τη συμβίωση, στις αποσκευές μας πήραμε την αυτογνωσία μας, κάνοντας μια αυτοκριτική και την πεποίθηση ότι η κοινή αυτή πορεία, που είχε τόσα θετικά αποτελέσματα, μπορεί να συνεχιστεί και στη ζωή.»

- «Μπαίνοντας για πρώτη φορά στην ομάδα, αισθανθήκαμε περιέργεια και αγωνία για το τι θα επακολουθούσε. Μεταξύ γνωστών και αγνώστων ήταν φυσικό η συγκρατημένη στάση να αποτελεί το εμπόδιο στην πρώτη επαφή μας. Σιγά, σιγά και χωρίς να το καταλάβουμε, ο χρόνος και η ατμόσφαιρα έκανε το «εγώ», «εμείς» μ' ένα γλυκό και απαλό τρόπο. Η συνεχής προσπάθεια και συζήτηση, μας βοήθησαν να ενώσουμε τα όνειρά μας και τις ευαισθησίες μας για έναν καλύτερο κόσμο. Πλουτίσαμε από ιδέες, ανταλλάξαμε εμπειρίες, γεμίσαμε από πείσμα, αποκτήσαμε μεγαλύτερη κατανόηση και είδαμε τον κόσμο με άλλα μάτια. Θέλουμε εθελοντική εργασία και συμμετοχή, σε προγράμματα που θα αναδείξουν και θα διατηρήσουν την πολιτιστική κληρονομιά μας και παράδοση (μονοπάτια, καλντερίμια, γεφύρια).»

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ-ΜΥΘΟΙ-ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Περπατώντας στα μονοπάτια, με όλη αυτή τη ευχάριστη ατμόσφαιρα που επικρατούσε, που αν δεν την βιώσεις δεν μπορείς να την αντιληφθείς στο σύνολο της όσο καλή περιγραφή και να γίνει, περπατώντας λοιπόν τα μονοπάτια διάφορα ερωτήματα έβγαιναν στην φόρα. Άλλα απαντήθηκαν την ίδια στιγμή από κάποιον της ομάδας που ήξερε, όπως το όνομα ενός λουλουδιού, πιο νησί βλέπουμε, τι πουλί ήταν αυτό.

Άλλα ερωτήματα όμως ήθελαν περισσότερο διερεύνηση. Την απάντηση την παίρναμε την επόμενη φορά αφού επιστρατεύαμε γονείς, παππούδες, γιαγιάδες ή όποιον άλλον πιστεύαμε ότι ήξερε την απάντηση. Παράδειγμα τέτοιων ερωτημάτων: Γιατί το Ρηχωπό ονομάστηκε έτσι; -Γιατί εκεί φυτρώνουν πολλά ρείκια (πληροφορία από παππού ενός παιδιού)

Τι ζώο είναι οι ασιίδες που μας ανέφερε ο παππούς στην Αληθινή; -Κουνάβια (διασταυρούμενη πληροφορία)

Γιατί το βουνό Γερούσι πήρα αυτό το όνομα; -Γιατί ρίχνανε από κει τα παλιά τα χρόνια τους γέρους.

Η αναζήτηση των απαντήσεων μας έφερε μπροστά στις Συριανές Παραδόσεις, ανθολογία των παραδόσεων που αναφέρονται στο νησί μας από τη συλλογή του Νικολάου Πολίτου (1852 -1921). Θεωρήσαμε σωστό να παραθέσουμε το κείμενο, γιατί με έκπληξη μας διαπιστώσαμε ότι πολλές από αυτές έχουν μείνει ζωντανές στις διηγήσεις των μεγάλων.

Το έναυσμα για αναζήτηση περισσότερων πληροφοριών κάθε φορά διάφερε. Όταν φτάσαμε στο φάρο Βελοστάσι κάποια παιδιά βρήκαν τα κόκαλα ενός ζώου. Σε συνδυασμό με τα ερείπια ενός κτίσματος που βρισκόταν εκεί - μάλλον ιταλικό καταφύγιο τα χρόνια της κατοχής - άρχισαν να πλάθουν μια ιστορία για τον φαροφύλακα που παλιά καθόταν σε κείνο το μέρος του οποίου τα κόκαλα μόλις βρήκαν. Δυο παιδιά της ομάδας την ιστορία την κατέγραψαν σαν παραμύθι. Άλλα παιδιά, την ίδια μέρα αναρωτήθηκαν από πότε είναι εγκατεστημένος ο φάρος, αν πράγματι είχε φύλακα. Επικοινωνήσαμε με την υπηρεσία φάρων του Πολεμικού Ναυτικού και παραθέτουμε τα αποτελέσματα της μικρής μας έρευνας.

Την ημέρα που περπατήσαμε το μονοπάτι της Αληθινής - για το οποίο έχει γραφτεί το κείμενο που παραθέτουμε πιο κάτω και ήταν η σπίθα που πυροδότησε την προσπάθεια μας για εξερεύνηση του νησιού μας και όχι μόνο- είχε κληθεί ο κύριος Σωτήρης Μπούσιας, αρχιτέκτονας, μηχανικός του δήμου Άνω Σύρου, για να μας ξεναγήσει σε ένα ανακαινισμένο ανεμόμυλο που βρίσκεται στην περιοχή. Η ομιλία του κ. Μπούσια στάθηκε η αφορμή για περισσότερη βιβλιογραφική έρευνα. που και αυτή παρατίθεται.

Μονοπάτι Αγία Πακού - Αρμεός. Η ευρύτερη περιοχή ήταν το σημαντικότερο, μαζί με εκείνο της σημερινής Ερμούπολης, αρχαϊκό και κλασικό κέντρο της αρχαίας Σύρας. Φυσικά και αναζητήσαμε πληροφορίες.

Μονοπάτι Κάμπος - Λεία. Στην αρχή του μονοπατιού μια σπηλιά μεγάλη, που χρησιμεύει για μαντρί, μας κίνησε το ενδιαφέρον. Στις βιβλιογραφικές μας αναζητήσεις εντοπίσαμε στο βιβλίο ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ «ΣΥΡΟ», εκδοτικός οίκος «ΜΕΛΙΣΣΑ», του αρχιτέκτονα Αναστάσιου Κάρτα, ότι η σπηλιά αυτή χρησίμευε παλιότερα για τυροκομείο. Παραθέτουμε το σχετικό κείμενο καθώς και μερικά αποσπάσματα από το ίδιο βιβλίο που αναφέρονται στην αρχιτεκτονική της Απάνω Μεριάς καθώς και ένα σχετικό λεξιλόγιο που τείνει να εκλείψει.

Μια φίλη που έμαθε ότι περπατάμε τα μονοπάτια της Σύρου μας έστειλε ένα ποίημα που βρήκε και φαντάστηκε ότι μας εκφράζει. Την ευχαριστούμε και το παραθέτουμε σαν επίλογο αυτού του βιβλίου.

Ίσως σε αυτό το σημείο θα έπρεπε να καταθέσουμε τις προτάσεις - εκκλήσεις μας προς κάθε αρμόδιο.

1. Ο δήμος Άνω Σύρου έχει επισκευάσει και ανακαινίσει ένα ανεμόμυλο με σκοπό να είναι επισκέψιμος από το κοινό. Η ανακαίνιση έχει τελειώσει από το 2002. Είναι κρίμα να παραμένει κλειστός. Ελπίζουμε ότι σύντομα θα εκπληρώσει τον σκοπό του.
2. Στην τελευταία μας εξόρμηση δεν περπατήσαμε κάποιο μονοπάτι. Επισκεφτήκαμε την αποθήκη του κ. Κώστα Φρέρη, που βρίσκεται δίπλα στα Θερμοκήπια του, στον Πάγο. Πήγαμε γιατί ένας μαθητής μας πληροφόρησε ότι ο κύριος Φρέρης έχει φτιάξει την μακέτα ενός μαγγανοπήγαδου και ότι θα άξιζε να το επισκεφτούμε. Πράγματι πήγαμε και διαπιστώσαμε ότι στην αποθήκη αυτή υπάρχει και ένα πλήθος από παλιά εργαλεία που χρησιμοποιούσαν στην αγροτική ζωή, τα οποία με μεράκι έχει διαφυλάξει ο κ. Φρέρης, τα οποία όμως λόγω έλλειψης χώρου είναι στοιβαγμένα το ένα πάνω στο άλλο. Μήπως θα έπρεπε όλος αυτός ο θησαυρός να στεγαστεί σε ένα καλύτερο κτήριο της περιοχής ώστε να δημιουργηθεί ένα αγροτικό μουσείο;

ΣΥΡΙΑΝΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

ΤΟ ΓΕΡΟΥΣΙ. Στο μεσημβρινό μέρος της Σύρας είναι το βουνό Γερούσι που θα πει το βουνό των γερόντων. Αυτό το ονόμασαν έτσι, γιατί τον παλιό καιρό οι άνθρωποι ζούσαν πολλά χρόνια, κι όποιος γερνούσε πάρα πολύ, τον πήγαιναν εκεί και τον έριχναν.

ΤΑ ΔΥΟ ΛΙΘΑΡΙΑ. Έξω από τις δύο εκκλησίες της Άνω Σύρου υπάρχουν δύο μυλόπετρες λιοτριβιών. Αυτές τις έριχναν οι αρχαίοι μακριά όταν έπαιζαν λιθάρι.

Η ΚΑΚΙΑ ΣΤΕΦΑΝΑ. Ένα μικρό βουνό στην Σύρο ονομάζεται Κακιά Στεφάνα, γιατί είναι γεμάτο με αγκάθια ίδια με αυτά που έπλεξαν οι Εβραίοι το αγκάθινο στέφανο του Χριστού

Ο ΔΡΑΚΟΛΑΚΚΟΣ. Στα ριζοβούνια του Βοριά, στα δυτικά παράλια της Σύρου, αντίκρυ στο χωριό του Γαλησσά, είναι μια σπηλιά πολύ βαθιά που λέγεται Δρακολάκκος. Σε αυτήν υπήρχε κάποτε ένας δράκος, και άλλοτε έμενε στην σπηλιά, άλλοτε κατέβαινε σε μια θέση που ονομάζεται Καταφυά, κι αναπαυόταν στο χτήμα του Λεονάρδου του Δαμόφλη. Όταν βρισκόταν ο δράκος στην Καταφυά, κανείς δεν τολμούσε να περάσει από τον δρόμο που ήταν εκεί κοντά.

Μία ημέρα όμως, ήταν Παρασκευή, κάποιος κοίταξε καλά αυτήν την θέση και παρατήρησε πες το θεριό έλειπε, και έστειλε τον γιό του με το γομάρι να φέρει ξύλα στο σπίτι του στην Άνω Σύρο, για να κάψει τον φούρνο να ψήσει η γυναίκα ψωμί. Το παιδί τότε δυστυχισμένο πήγε και έκανε ότι του είπε ο πατέρας του, αλλά εκεί που περνούσε από την Καταφυά, εκείνη την στιγμή κατέβαινε και ο δράκος από την σπηλιά του, και όρμησε επάνω του και τον έφαγε και το ζώο γύρισε άδειο στην Άνω Σύρο. Ο πατέρας υποπτεύθηκε τι είχε γίνει και έτρεξε αμέσως στο μέρος εκείνο, είδε αίματα και κατάλαβε την συμφορά που τον βρήκε. Μάζεψε τότε πολλούς φίλους του και περίμεναν όλοι μαζί τον δράκο και όταν γύρισε στην σπηλιά του, έπεσαν επάνω του και με τσεκούρια τον αποτελείωσαν. Ο πατέρας πήγαινε μπροστά από τους άλλους, για να πάρει το αίμα του παιδιού του όμως γύρω από το πτώμα του υπήρχε δυσωδία. Έτσι, εξαιτίας της δυσωδίας κανείς δεν μπορούσε να περάσει από εκεί για πολύ καιρό.

Ο ΑΡΑΠΗΣ. Στο νησάκι Λανάδο, απέναντι από την Σύρο, φαίνεται ένας αράπης που πετροβολάει όσα καράβια περνούν από εκεί κοντά τα μεσάνυχτα.

Η ΠΛΟΥΜΠΩ ΚΑΙ Η ΜΑΛΑΜΩ. Εδώ και πολλά χρόνια, σε ένα χωριό όλες οι χωριανές είχαν φτιάξει τα χριστόψωμά τους από την προπαραμονή των Χριστουγέννων, εκτός από μία χήρα γυναίκα, που ήταν φτωχή και την παραμονή κατάφερε να αγοράσει σιτάρι. Το φόρτωσε λοιπόν στο γαϊδουράκι της και το έστειλε μαζί με την θυγατέρα της την Πλούμπω στον μύλο. Όταν έφτασε στον μύλο η Πλούμπω φώναξε τον μπάρμπα-Θανάση τον μυλωνά να την βοηθήσει να ξεκουβαλήσει τον γαϊδάρο. Φώναζε, φώναζε μα τίποτα. Μπήκε λοιπόν στον μύλο, αφού είχε δέσει το γαϊδουράκι της σε ένα δέντρο και τι να δει; Δώδεκα αγριάνθρωποι μισοί άνθρωποι, μισοί γαϊδούρια ,ψηλοί ως το ταβάνι, να έχουν δέσει τον μυλωνά και να τον χτυπούνε. Έτσι όπως τους είδε το κορίτσι έπεσε κάτω λιπόθυμο. Δεν ήξερε η κουτή να πει τρεις φορές το «Άγιος ο Θεός» και το «Κύριε όπλο κατά του διαβόλου» να φύγουν σαν αστραπή από μπροστά της. Μα εκείνοι μόλις είδαν τέτοιο όμορφο κορίτσι έτρεξαν μαλώνοντας ποιος θα την πάρει. Η καημένη όμως αφού σηκώθηκε ζητούσε βοήθεια από τον μυλωνά ,μα τον είχαν δεμένο.

Αργότερα έτρεξαν όλοι οι αγριάνθρωποι και της έφερναν χρυσά φορέματα, φλουριά και μόλις την ετοίμασαν όπως αρμόζει σε μία νύφη της είπαν να ζητήσει ότι θέλει και εκείνοι θα της το φέρουν αμέσως. Εκείνη όμως το μόνο που ζητούσε ήταν να πάει στο σπίτι της. Αφού χόρεψαν καλά καλά την έβαλαν στο γαϊδουράκι της μαζί με το άλεσμα, ξεκίνησαν να πάνε στα άγρια βουνά, στα λημέρια τους. Αυτοί ήταν οι λυκοκάντζαροι. Στον δρόμο που πήγαιναν άρχισαν να μαλώνουν ποιος θα την πρωτοπάρει. Η Πλούμπω τότε βρήκε ευκαιρία και κρύφτηκε πίσω από ένα πουρνάρι. Καθώς είδε πως τα πράγματα αγρίευαν άρχισε να τρέχει προς την αντίθετη κατεύθυνση. Φτάνοντας λοιπόν στο σπίτι της μισοπεθαμένη φωνάζει στην μάννα της: -Άνοιξε μάνα μ', άνοιξε, με δυο δαυλιά στο χέρι!

Της έλεγε να φέρει δαυλιά γιατί οι λυκοκάντζαροι φοβούνταν πολύ την φωτιά. Έτρεξε λοιπόν η μάννα της με τα δαυλιά και ανοίγοντας την πόρτα είδε την Πλούμπω ντυμένη στα χρυσά. Έβγαλαν τότε τα φλουριά και αφού τα κατούρησαν για να μην γίνουν κάρβουνα έβαλαν σταυρούς πίσω από την πόρτα τους για να μην μπουν το βράδυ από το τζάκι οι λυκοκάντζαροι. Εκείνοι ωστόσο μάλωναν για το ποιος θα την πάρει. Όταν φτάσανε στον κήπο της Μίγκλαινας, σταμάτησαν να την κατεβάσουν. Κοίταξαν από εδώ, κοίταξαν από εκεί μα την Πλούμπω δεν την έβρισκαν και φώναζαν: Πλούμπω δω, Πλούμπω εκεί ,Πλούμπω μέσα στο σακί.

Για να δουν καλά αν ήταν κρυμμένη στο σακί άδειασαν κάτω όλο το άλεσμα.

Σε λίγο η μάννα της Πλούμπως ζήτησε από την γειτόνισσά της την σέσουλα, για να βάλει τα φλουριά στο μπαούλο. Μόλις άκουσε η γειτόνισσα το τι είχε γίνει, έστειλε την κόρη της στο μύλο μήπως μαζέψουν κι εκείνοι φλουριά. Φόρτωσε λοιπόν τον γαϊδάρο

και ανέβαινε προς τον μύλο. Σαν έφτασε στον μύλο, οι λυκοκάντζαροι έτρεξαν για να βγάλουν το άχτι τους. Πρώτα, πρώτα την ρώτησαν τι ήθελε να τις χαρίσουν. Εκείνη τους ζήτησε τον ουρανό με τ' άστρα, την θάλασσα με τα καράβια και την γη με τα λουλούδια. Όταν κατάλαβαν οι λυκοκάντζαροι τι τους ζητούσε την έγδυσαν, σκότωσαν τον γάιδαρο της και της φόρεσαν το τομάρι του και τα άντερά του της τα κρέμασαν στον λαιμό αντί για φλουριά. Όταν πήγε σπίτι της η μάνα της την έπλενε για μέρες.

ΤΟ ΜΑΥΡΟΜΑΝΙΚΟ ΜΑΧΑΙΡΙ. Στα Χρούσσα πήγαινε ένας με έναν φίλο του και εκεί σε ένα μέρος σταμάτησαν λιγάκι και χωριστήκανε. Μόλις χωρίστηκαν, πήγαν νεράιδες, τον έβαλαν στην μέση και του μιλούσανε. Αυτός δεν καταλάβαινε τι του λέγανε, είχε όμως ακουστά πως αν μπήξεις ένα μαυρομάνικο μαχαίρι στην γη ,οι νεράιδες θα τρομάξουν και θα φύγουν. Το καλό ήταν πως είχε ένα τέτοιο μαχαίρι το έμπηξε και οι νεράιδες έφυγαν.

Η ΜΑΜΗ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΡΑΙΔΕΣ. Η μαμή μια μέρα άκουσε δυνατούς χτύπους στην πόρτα της. Σηκώνεται να ανοίξει και βλέπει έναν άντρα ψηλό και άγριο, οπού της είπε με χοντρή φωνή : «Έλα γρήγορα κυρα μαμή να ξεγεννήσεις την γυναίκα μου που την έπιασαν οι πόνοι». Η μαμή τρομαγμένη τον ρώτησε ποιος είναι και που μένει γιατί το πρόσωπό του της ήταν άγνωστο. «Μην σε νοιάζει» της είπε, «ποιος είμαι και που μένω, μόνο κάνε γρήγορα». Η καημένη η μαμή δεν μπορούσε να αρνηθεί, γιατί τον λυπήθηκε, έτσι λοιπόν σηκώθηκε και πήγε από πίσω του. Μόλις βγήκαν από τα εργαστήρια, τον ρώτησε που την πάει στην ερημιά. Εκείνος όμως της αποκρίθηκε να συνεχίσει να περπατάει χωρίς να μιλάει.

Αφού περπάτησαν κάμποση ώρα στην ερημιά, στάθηκαν μπροστά σε ένα σπίτι που έλαμπε σαν τον ήλιο. Μπαίνει μέσα η μαμή και τι να δει; Ένα κορίτσι όμορφο, με πράσινα μάτια, χρυσά μαλλιά, άσπρη σαν το χιόνι, μια νεράιδα! Η μαμή σάστισε και σαν ήθελε να την κοιτάξει θάμπωναν τα μάτια της. Τέτοια ομορφάδα δεν την είχε ξαναδεί! Αυτό όμως που την έκανε να σαστίσει ακόμα περισσότερο ήταν οι μεταξωτές κουρτίνες ,τα μεταξωτά σεντόνια και τα μαξιλάρια που ήταν όπως μιας γειτόνισσάς της που ήθελε να κάνει μεγάλη γιορτή την Κυριακή! Σαν τα ξανακοίταξε είδε ως και η μάρκα ήταν η ίδια. Όταν την ξεγέννησε η μαμή έβαλε τα χέρια της στο αίμα της εγκυμονούσας και σημάδεψε τα σεντόνια με ένα σταυρό. Όταν την είδε η νεράιδα την ρώτησε « Αυτό το κάνεις για να δεις αν τα σεντόνια είναι της γειτόνισσάς σου; Ναι λοιπόν δικά της είναι ,γιατί εμείς οι νεράιδες παίρνουμε από εσάς μεταξωτά και ότι άλλο μας αρέσει όταν είναι να γεννήσουμε, για στόλισμα χωρίς εσείς να το καταλάβετε. Μα θα αναρωτηθείς πως δεν μας καταλαβαίνετε. Εμείς ,για να ξέρεις, γεννιόμαστε πεταλουδίτσες, μπαίνουμε στα σπίτια σας από την κλειδαρότρυπα και παίρνουμε από τα σεντούκια σας ότι θέλουμε. Για αυτό και τα σεντούκια σας τρίζουν. Κι όταν τα βλέπετε λερωμένα, δεν

είναι λεκέδες από το σεντούκι ,όπως λέτε, αλλά εμείς τα κάνουμε κι εσείς οι κουτοί οι άνθρωποι δεν το καταλαβαίνετε!»

Η μαμή όσο άκουγε την νεράιδα τόσο έτρεμε από τον φόβο της. Ξαφνικά βλέπει πολλές πεταλουδίτσες να μπαίνουν από την κλειδαρότρυπα και από τις χαραμάδες του παραθύρου, να μεταμορφώνονται σε νεράιδες και να εύχονται όλα τα καλά στην λεχώνα! Σε λιγάκι αρχίσανε να τραγουδάνε και να χορεύουν τόσο όμορφα που η μαμή καθόταν κάμποση ώρα και κοιτούσε. Σαν τραγουδούσαν και χόρευαν έδωσαν πολλά φλουριά στην μαμή για τον κόπο της και την έβαλαν στον χορό. Ξαφνικά άκουσαν τον κόκορα να κράζει μια φορά και κατάλαβαν πως ήταν άσπρος. Έτσι συνέχισαν τον χορό τους. Ο κόκορας έκραξε και πάλι αλλά οι νεράιδες δεν έδωσαν σημασία. Όταν όμως ο κόκορας έκραξε για τρίτη φορά οι νεράιδες κατάλαβαν πως ήταν μαύρος. Έτσι έγιναν πάλι πεταλουδίτσες και έφυγαν φοβισμένες.

Όταν πια η μαμή έφτασε κατατρομαγμένη στο σπίτι της, η πρώτη της δουλειά ήταν να ουρήσει τα φλουριά, για να μην γίνουμε κάρβουνα και να βάλει πίσω από την πόρτα της σταυρούς και χαίμαλιά, για να μην ξαναμπούνε μέσα οι νεράιδες. Την επομένη, πήγε στο σπίτι της γειτόνισσάς της, άνοιξαν το σεντούκι και είδαν τον σταυρό πάνω στο σεντόνι που είχε σημαδέψει η μαμή!

ΟΙ ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΙ

Εισαγωγή:

Ο άνεμος είναι μια ανανεώσιμη πηγή ενέργειας που μπορεί να αξιοποιηθεί στην παραγωγή ηλεκτρισμού. Οι άνθρωποι έχουν ανακαλύψει την αιολική ενέργεια εδώ και χιλιάδες χρόνια. Οι ανεμόμυλοι έδιναν κάποτε κίνηση στις τεράστιες μολόπετρες, που άλεθαν το σιτάρι μετατρέποντάς το σε αλεύρι. Από τα πανάρχαια χρόνια, οι άνθρωποι καλλιεργούσαν τα δημητριακά προϊόντα, (σιτάρι, κριθάρι, καλαμπόκι, σίκαλη). Αυτά τα προϊόντα ήταν η πρώτη ύλη για τη διατροφή τους. Ιδιαίτερα το σιτάρι ήταν η βασική ύλη πολλών παρασκευασμάτων. Όμως το σιτάρι πρώτα έπρεπε να υποστεί ειδική επεξεργασία, όπως ήταν το άλεσμα από το οποίο γινόταν το αλεύρι. Για να το πετύχει αυτό ο άνθρωπος χρησιμοποίησε τα τεχνικά μέσα που είχε ανακαλύψει την εποχή που ζούσε.

Πρώτα χρησιμοποίησε τους πετρόμυλους που ακόμη και στις αρχές του 20ου αιώνα ήταν σε χρήση. Μετά χρησιμοποίησε τους νερόμυλους και τους ανεμόμυλους, εκμεταλλευόμενος τη δύναμη του νερού και του αέρα.

Πρώτη εμφάνιση:

Ως σήμερα δεν έχει γίνει συστηματική έρευνα και έτσι παραμένει άγνωστο πότε και πού πρωτοεμφανίστηκε στον ελληνικό χώρο ο ανεμόμυλος, καθώς επίσης πως ήρθε και από πού. Όπως συμβαίνει και στον υπόλοιπο ελληνικό χώρο, έτσι και στις Κυκλάδες μας λείπουν πληροφορίες για την πρώτη εμφάνιση του ανεμόμυλου. Αν πιστέψουμε μάλιστα στους περισσότερους ερευνητές ότι είναι πιθανόν ο ανεμόμυλος να εμφανίστηκε στον ελληνικό χώρο αρχίζοντας από τη Ρόδο, πριν από περίπου 150 χρόνια, τότε σίγουρα δεν θα άργησε να φτάσει στις Κυκλάδες, εφόσον είχαν στενή επικοινωνία με τα Δωδεκάνησα.

Στις Κυκλάδες υπήρχαν όλες οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του ανεμόμυλου: έλλειψη νερού, μεγάλη αεροδύναμη με κατά μέσο όρο πάνω από 310 μέρες το χρόνο κατάλληλο άνεμο, καθώς και λίγες βροχοπτώσεις και υγρασία που κατέστρεφαν τα πανιά και τα ξύλινα εσωτερικά μέρη του μηχανισμού. Τέλος η ύπαρξη του πιο απαραίτητου υλικού, δηλαδή της μολόπετρας και μάλιστα σε εξαιρετική ποιότητα, ήταν καθοριστική.

Στη συνέχεια παραθέτουμε τις παλιότερες μαρτυρίες για την ύπαρξη των ανεμόμυλων σε κάθε νησί με χρονολογική σειρά όπως προέκυψαν από έρευνα.

Ανεμόμυλοι λοιπόν υπήρχαν στα υψώματα κοντά στη Μονή του Αγίου Γεωργίου μέχρι τις αρχές του 15^{ου} αιώνα στη Νάξο, όπου καταστράφηκαν από τους Τούρκους. Επίσης υπήρχαν στη Μύκονο, στην Τήνο, στην Ίο και στη **Σύρο**, όπου σε επιδρομή που έκανε ο καπουδάν Αλή Τσελεπή στις 15 Οκτωβρίου 1617 έκαψε και τους ανεμόμυλους. Επιπλέον ο ενετός μηχανικός Μοννάνι το 1629 δείχνει τέσσερις στη Αγία Παρασκευή και τρεις στα υψώματα του λιμανιού. Ακόμα υπήρχαν στη Μήλο, στη Σίφνο, στην Πάρο και στην Κίμωλο.

Στατιστικά στοιχεία:

Κατά τη διάρκεια έρευνας που έγινε καταγράφηκαν έστω και ίχνη όσων ανεμόμυλων σώζονται ακόμα στα νησιά των Κυκλάδων, ανεξάρτητα από την κατάσταση που βρίσκονται σήμερα. Έγινε επίσης προσπάθεια να συγκεντρωθούν στοιχεία για ανεμόμυλους που κανένα απολύτως σημάδι δεν μαρτυρεί πια την ύπαρξή τους, από περιγραφές ή σχεδιάσματα των περιηγητών, από αρχεία, από παλιές εικόνες και φωτογραφίες, από μελέτες άλλων ερευνητών και από προφορικές πληροφορίες ηλικιωμένων νησιωτών. Από αυτές τις έρευνες προκύπτει πως σήμερα στις Κυκλάδες σώζονται τα ίχνη τουλάχιστον 476 αλεστικών ανεμόμυλων, ενώ υπάρχουν πληροφορίες για την ύπαρξη τουλάχιστον άλλων 168 παλιότερα, δηλαδή έχουμε θετικά στοιχεία για 644 μαζί με τους ανεμόμυλους των βυρσοδεψιών.

Είναι αξιοπρόσεκτο το γεγονός ότι σε μερικές μικρές και φτωχές υπάρχει μεγάλος αριθμός ανεμόμυλων, ενώ σ' άλλες μεγαλύτερες και πλουσιότερες συμβαίνει το αντίθετο. Αυτό οφείλεται σε διάφορους λόγους: Είναι γνωστό ότι από τη Βυζαντινή εποχή ως τον αιώνα μας έγιναν πολλές και σημαντικές αυξομειώσεις του πληθυσμού σε αρκετές περιοχές. Μερικές ερημώθηκαν εντελώς, ακόμα και ολόκληρα νησιά, ενώ άλλων αυξήθηκε ο πληθυσμός πρόσκαιρα ή σταθερά. Κατά το δεύτερο λόγο στην ανάπτυξη και στη διατήρηση των ανεμόμυλων, εκτός από τους κατοίκους, συνέβαλαν τα εκτρεφόμενα μεγάλα και μικρά ζώα, οι αγροικίες και το ύψος της παραγωγής σε δημητριακά. Επηρέασε επίσης και η κίνηση των караβιών.

Παρακμή:

Με την ανατολή του 20^{ου} αιώνα αρχίζει η τελευταία φάση της ζωής του ανεμόμυλου στις Κυκλάδες. Η δουλειά συνεχίζεται κερδοφόρα, άλλα όλα δείχνουν ότι αυτό δε θα διαρκέσει για πολύ. Ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος προκάλεσε αλλαγή στις συνήθειες ζωής των νησιωτών. Τα καϊκια που μετέφεραν τα εμπορεύματα κουβαλούσαν όλο και περισσότερα αλεύρια από τον Πειραιά ή από άλλους τόπους. Φούρνοι που παρασκεύαζαν ψωμί για πολλούς χτίστηκαν αρκετοί και οι σπιτικοί λιγότεψαν. Το κράτος και οι εταιρίες παρασκευής μπίρας ζητούσαν μεγάλες ποσότητες κριθαριού σε καλή τιμή κι οι παραγωγοί προτιμούσαν αυτούς τους αγοραστές από τους ντόπιους, επειδή πληρώνονταν αμέσως. Έτσι η δουλειά στους

ανεμόμυλους λιγότευε σταθερά και οι μυλωνάδες καταπιάνονταν με άλλες δουλειές έχοντας πια σαν πάρεργο τον ανεμόμυλο. Όσοι ανεμόμυλοι βρίσκονταν μακριά από τα χωριά εγκαταλείφθηκαν από τους κατά την περίοδο του μεσοπολέμου κι έτσι εμφανίστηκαν τα πρώτα ερείπια της παρακμής.

Μια αναλαμπή έντονης δραστηριότητας παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, όταν στα νησιά αυξήθηκαν όσο γινόταν περισσότεροι οι καλλιέργειες κυρίως σε δημητριακά, δίνοντας δουλειά στους ανεμόμυλους οι οποίοι με αυτήν την ευκαιρία ανακαινίστηκαν. Ο τρόπος όμως της δουλειάς άλλαξε γιατί μπήκαν κάτω από τον έλεγχο του κατακτητή που σφράγισε το μηχανισμό τους με ταινία και βουλοκέρι. Ο κάθε παραγωγός που είχε να αλέσει καρπό, έπρεπε να δηλώσει την ποσότητα στις αρχές για να του χορηγηθεί σημείωμα προς το μυλωνά ώστε να γίνει και το παρακράτημα. Η δουλειά γινόταν κάτω από τον έλεγχο ενός Ιταλού στρατιώτη.

Παρακμή στα νησιά:

Μετά από την απελευθέρωση στα μεγάλα ή πλούσια νησιά οι ανεμόμυλοι εγκαταλείφθηκαν σχεδόν όλοι αμέσως λόγω της ανάπτυξης του εμπορίου και της χρήσης των μηχανών. Συγκεκριμένα **στη Σύρο είχε ήδη προχωρήσει η εκβιομηχάνιση πριν τον Πρώτο Παγκόσμιο εκτοπίζοντας τους ανεμόμυλους** (σίγουρα πριν τον 1896 όπου έγινε απογραφή των ανεμόμυλων και στη Σύρο δεν λειτουργούσε πια σχεδόν κανένας).

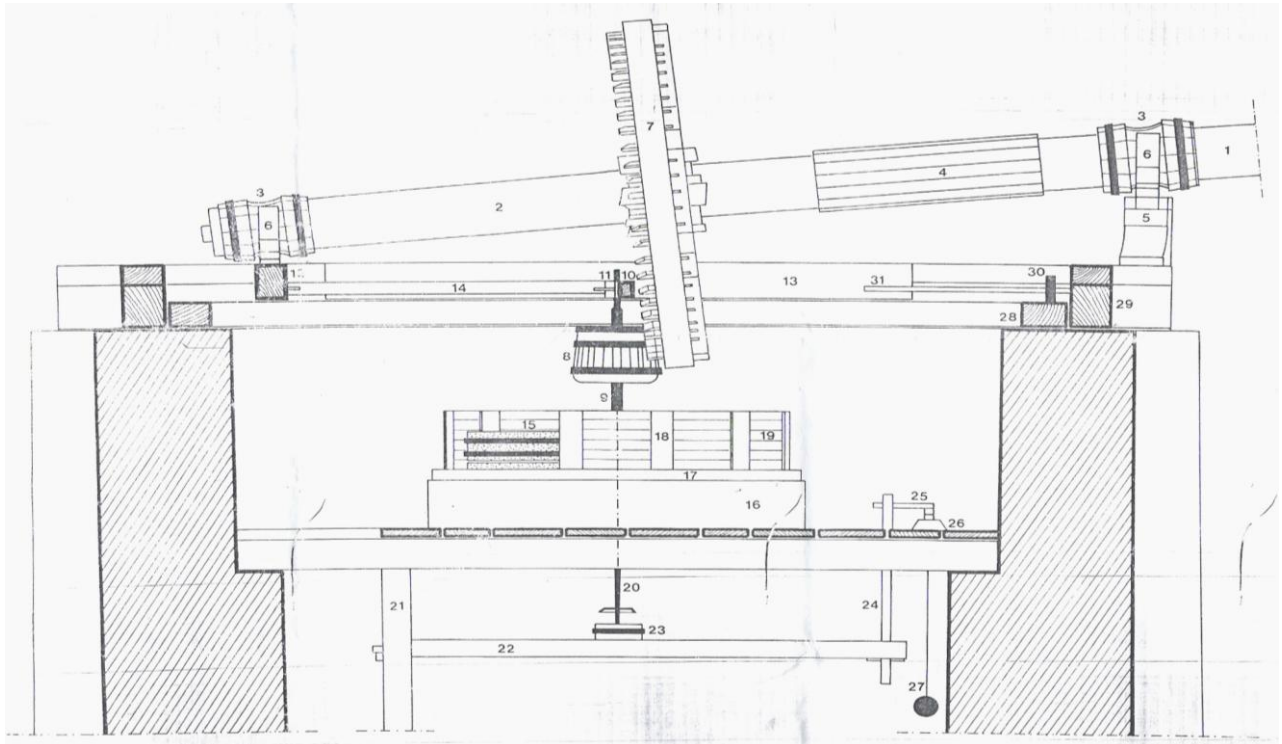
Αντίθετα στα μικρά και απομονωμένα νησιά οι μύλοι δούλεψαν ως τη δεκαετία του '60. Το 1960 η Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία έστειλε ένα γράμμα ως πρώτο βήμα για την εκμετάλλευση της αιολικής ενέργειας. Από τις απαντήσεις προέκυψε ότι: στην περιοχή 45 σταθμών δεν υπήρχαν ίχνη ανεμόμυλων, σε 15 υπήρχαν γκρεμισμένοι που άλεθαν παλιότερα και από 10 σταθμούς αναφέρθηκαν ανεμόμυλοι σε λειτουργία μεταξύ άλλων που είχαν εγκαταλειφθεί. Τέλος σε ορισμένες περιοχές αναφέρθηκε μεγάλος αριθμός αντλητικών ανεμόμυλων (Κρήτη, Ρόδος).

Έτσι μπήκαμε στην περίοδο της οριστικής εγκατάλειψης και κατάρρευσης, φυσιολογικής ή βίαιης, για αξιοποίηση του χώρου και των υλικών. Σε λίγες περιπτώσεις οι πύργοι, ολόκληροι ή κατώι τους, χρησιμοποιήθηκαν για αποθήκες, στάβλους, μάντρες ή περιστεριώνες.

Τα τελευταία πια χρόνια σε όλα τα νησιά των Κυκλάδων λιγότεροι από 10 ανεμόμυλοι συνέχιζαν μόνο να εξυπηρετούν τον αρχικό προορισμό τους (Φολέγανδρος, Σίκινος, Δονούσα) ή δούλευαν εποχιακά για κτηνοτροφές (Τήνος, Νάξος) ή για τουριστικούς λόγους (Μύκονος κ.ά.)

Κατασκευή και λειτουργία:

Κατασκευάζονταν από πέτρα και ένα είδος άμμου. Είναι στρογγυλοί και η σκεπή τους είναι κοκκινωπή. Οι ανεμόμυλοι παλιότερα ήταν 12 αλλά απ' αυτούς σήμερα σώζονται 8 και σ' έναν ακόμα υπάρχει μόνο η βάση. Αυτό που μας έκανε εντύπωση είναι πως η σκεπή γύριζε ανάλογα με το πού φυσούσε ο αέρας, για να μπορεί ο ανεμόμυλος να λειτουργεί με όλους τους αέρηδες. Εσωτερικά οι μύλοι έχουν δυο πατώματα. Απ' την πόρτα του μύλου μπαίνουμε στο χώρο που άφηναν τα σακιά με το σιτάρι και το κριθάρι. Οι δυο αυτοί χώροι (πάνω και κάτω) επικοινωνούσαν με μια μικρή (στενή) σκάλα, που την έφτιαχναν έτσι, γιατί δεν είχαν χώρο να την φτιάξουν μεγαλύτερη. Οι μυλόπετρες (δυο στρογγυλές πέτρες) βρίσκονται στον πάνω χώρο (κάτω από τη σκεπή) και εκεί άλεθαν. Τις μυλόπετρες τις έφεραν από τη Σαντορίνη.

396. Τομή στο πάνω τμήμα ανεμόμυλου με τα κυριότερα τμήματα και εξαρτήματα λειτουργίας των μηχανισμών του και τις μεταξύ τους συνδέσεις:

Κινητικός μηχανισμός: 1. εξωτερικό τμήμα αξονιού προς τη φτερωτή, 2. εσωτερικό τμήμα αξονιού, 3. βιολωσιά, 4. πέτσωμα για καλύτερο σφίξιμο του σοκαρόσχοιου, 5. μαξιλάρια κτλ., 6. μπρατσόλια μαξιλαριού, 7. ρόδα, 8. ανέμη, 9. βασιλικό σίδερο, 10. ζυγός, 11. κλάπα, 12. αντίξονο, 13. μπρατσόλια ζυγού, 14. σκούντουρο.

Αλεστικός μηχανισμός: 15. μυλόπετρες, 16. μολωσιά, 17. καδέρνα, 18. κλειδιά, 19. φάρκες, 20. λιμπουνάρι με το χωνί του, 21. στάντης, 22. τράπεζα, 23. κατωμούχλι, 24. ανεβάτης, 25. τιμόνι, 26. τάκος, 27. σχοινάκι με βαρίδι. Μηχανισμός προσανατολισμού φτερωτής: 28. δαχτυλίδι, 29. πανάρικα, 30. πάλος, 31. μανέλα

Η πάνω μυλόπετρα λεγόταν παναριά και η κάτω καθαριά. Βρίσκονταν εγκατεστημένες στο κέντρο του ανωγείου σε οριζόντια θέση.

Η παναριά περιστρεφόταν πάνω στην ακίνητη καθαριά. Στο κέντρο είχε μια τρύπα, τη γούλα, μέσα στην οποία έπεφτε ο καρπός για να αλεστεί. Η ρύθμισή τους γινόταν με το δεύτερο βοηθητικό σύστημα που το αποτελούσαν δύο ομάδες εξαρτημάτων. Η μία ήταν κάτω από το πάτωμα του ανωγείου και λεγόταν τραπεζιά και η δεύτερη στο ανώι και λεγόταν τιμόνι.

Η διαδικασία παρασκευής αλευριού:

Από το σιλό, το σιτάρι μεταφέρεται σε ειδικά κόσκινα, τα τριόρια, όπου γίνεται ο καθαρισμός του. Τα σπασμένα κομμάτια και τα διάφορα σκουπίδια καθαρίζονται και μένει το καθαρό σιτάρι, το κατάλληλο για να γίνει αλεύρι. Μετά αυτό πλένεται με νερό για να καθαριστεί από τις σκόνες και τα χώματα και αμέσως μετά στεγνώνει με δυνατό αέρα στα στεγνωτήρια. Αφού στεγνώσει οδηγείται στους κυλινδρόμυλους. Εκεί συνθλίβεται και γίνεται το αλεύρι. Ένα μέρος του σιταριού, οι φλούδες, μετατρέπονται σε πίτουρο. Αυτό γίνεται τροφή για τα ζώα. Το αλεύρι οδηγείται μέσα από σε σακιά τα οποία ράβονται και μεταφέρονται έξω από το μύλο, έτοιμο για να πουληθεί στην αγορά.

Ο κυλινδρόμυλος μέσα σε μια ώρα αλέθει 1500 κιλά αλεύρι. Από τα 100 κιλά σιτάρι παράγονται 70 κιλά σωλήνες αλεύρι και 30 κιλά πίτουρο. Για να γίνει ένας πρώτος και βασικός καθαρισμός. Έπειτα μεταφέρεται στα "τριόρια".

Ο Μυλωνάς:

Σε κάθε μύλο εργαζόταν ένας μόνο άνθρωπος: ο ιδιοκτήτης. Τον έλεγαν μυλωνά. Αυτός ανέβαζε ένα-ένα τα σακιά με το σιτάρι ή το κριθάρι από τα σκαλάκια στο πάνω μέρος του μύλου, για να τ' αλέσει και να βγάλει αλεύρι. Όταν δε φυσούσε, οι μύλοι δεν μπορούσαν να λειτουργήσουν. Εκείνες τις μέρες όμως που είχε δυνατό αέρα, δούλευαν ώρες πολλές, ακόμα και τη νύχτα. Βέβαια, όταν δεν είχαν σιτάρι ή κριθάρι ν' αλέσουν, τότε έδεναν τα πανιά, για να μην γυρνάνε και σπάσουν. Ο μυλωνάς δεν πληρωνόταν με χρήματα, αλλά με αλεύρι, ανάλογα με τη ποσότητα που άλεθε. Αυτός με τη σειρά του το πουλούσε σε όσους κατοίκους δεν καλλιεργούσαν σιτάρι ή κριθάρι, δεν είχαν δηλαδή δικό τους αλεύρι.

Ο Νοικοκύρης:

Ο νοικοκύρης ήταν ο ιδιοκτήτης του ανεμόμυλου. Η εκμετάλλευση του ανεμόμυλου από το νοικοκύρη γινόταν με πάκτωμα σε επαγγελματία μυλωνά. Συχνά κερδοσκοπούσε εις βάρος του μυλωνά, επειδή πάνω από το νοικοκύρη υπήρχε μόνο η διοίκηση, την οποία εύκολα έπαιρνε με το μέρος του ακόμα και εξαγοράζοντάς την. Ξεπερνώντας το δίκαιο και τις τοπικές συνήθειες, του ζητούσε πάκτος μεγαλύτερο,

του φόρτωνε όλες τις ζημιές και τις φορολογίες, έχοντας ακόμα και άλλες παράλογες απαιτήσεις. Επειδή όμως οι ζημιές μερικές φορές προέρχονταν από αδιαφορία ή απροσεξία του μυλωνά, οι νοικοκύρηδες πρόσθεταν ειδικούς όρους βάζοντας και ρήτρες για να κάνουν τους ενοικιαστές προσεκτικότερους. Η φήμη του πλούτου των νοικοκυραίων ήταν γνωστή στους πειρατές, οι οποίοι κατά τις επιδρομές επιδίωκαν να τους αιχμαλωτίζουν, για να παίρνουν τα ανάλογα πλούσια λύτρα από τις οικογένειες τους.

Ο Μυλομαραγκός:

Οι τεχνίτες που διατηρούσαν εργαστήρια στις χώρες και στα χωριά αποτελούσαν ένα κοινωνικό στρώμα που βρισκόταν ανάμεσα στους πλούχοντες και στο λαό. Στην πλειονότητά τους ήταν αγράμματοι, λόγω όμως των συχνών επαφών με τους πλούχοντες αναπτύσσονταν μορφωτικά και χάρη στα όσα από επαγγελματική παράδοση κληρονόμησαν, υπολογίζονταν ως κλειδιά της μικρής νησιωτικής κοινωνίας. Ο κόσμος τους αγαπούσε και τους υποληπτόταν, γιατί τον εξυπηρετούσαν και ταίριαζαν στην νοοτροπία. Επίσης και αυτοί οι πλούχοντες τους λογάριζαν αφού έπεφταν συχνά στην ανάγκη τους.

Από τους δυσκολότερους κλάδους της ξυλουργικής ήταν του μυλομαραγκού και όχι μόνο λόγω των δυσκολιών που παρουσίαζε η ίδια η δουλειά, αλλά επειδή απαιτούσε και ευρύτερες τεχνικές γνώσεις, αφού στην κατασκευή ενός καινούργιου ανεμόμυλου έκανε και τον αρχιτέκτονα. Παρ' όλο που ο μυλωνάς κατάφερνε να αποκαθιστά τις μικροζημιές ή φθορές μερικών εξαρτημάτων όσο λειτουργούσε ο ανεμόμυλος, ο μυλομαραγκός ήταν πάντα απαραίτητος για τις σοβαρότερες ζημιές.

Ο ΓΑΛΗΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΣΥΡΟ

Στην αρχαϊκή Σύρα πιθανά υπήρχαν δύο πόλεις: η πρώτη στην Ερμούπολη - στην περιοχή που βρίσκεται σήμερα ο Ναός της Κοίμησης της Θεοτόκου- και η άλλη στο **Γαλησσά**, στη σημερινή περιοχή της Αγ. Πακούς. Οι πόλεις αυτές διατηρήθηκαν κατά την Κλασική και Ελληνιστική περίοδο.

Στην περιοχή του Γαλησσά οι λόφοι της Αγίας Πακούς και του Βουνακιού είχαν καταληφθεί το αργότερο μέχρι της αρχές του όγδοου αιώνα. Η κεραμική που βρέθηκε εδώ θυμίζει την Κεραμική της Πάρου και της Σίφνου. Όπως φαίνεται από τα ευρήματα των τάφων, προς το τέλος του όγδοου αιώνα πχ έγινε εισαγωγή κεραμικών και από την Κόρινθο.

Κατά τον έβδομο αιώνα πχ παρατηρείται μια πτώση της πόλης η οποία όμως ξανακερδήθηκε κατά τον έκτο αιώνα. Ο λόφος της Αγία Πακού οχυρώθηκε και κατοικήθηκε το νωρίτερο τον έκτο αιώνα.

Παρατηρούνται σήμερα οι θέσεις των βάσεων των σπιτιών και ισοπεδωμένες επιφάνειες καλλιεργημένου εδάφους. Στην κορυφή του λόφου υπάρχει ο τοίχος της βάσης του Ιερού της Θεότητας υπό το όνομα «**επήκοος**» που έδωσε αργότερα τη θέση της στην εκκλησία που τιμά μια άγνωστη Αγία. Στο Γαλησσά συναντάμε τους χαρακτηριστικούς συνοικισμούς του τέλους των «σκοτεινών» εποχών με δύο λιμάνια, μια καλή πηγή και μια νεκρόπολη.

Κατά τον έκτο αιώνα γίνεται μνεία ενός Πριηνέως Συρίου με το άλλο όνομα Γαλήσιος που συγκαταλέγεται μεταξύ των οφειλετών του Ιερού του Απόλλωνος στη Δήλο. Αυτό μας λέει ότι η πολιτεία του Γαλησσά που μάλλον ονομαζόταν **Γαλησσός** είχε ανεξάρτητους τοπικούς θεσμούς και ήταν ένας δήμος της Σύρου τουλάχιστο.

Η αρχαιολογική έρευνα έδειξε ότι η περίοδος της Αθηναϊκής κατοχής στη Σύρο προσέφερε ευημερία στο νησί. Η Αθήνα μάλιστα διατήρησε τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του Γαλησσά όπου η Αττική Κεραμική με το μαύρο Βερνίκι δε λείπει.

Γύρω από τον Γαλησσά μπορούμε να υποθέσουμε ότι υπήρχε το ιερό αφιερωμένο στους Καβείρους μια και βρέθηκαν ίχνη πάνω στα βράχια που θα μπορούσαν να μαρτυρήσουν έναν τόπο λατρείας στην περιοχή με το τοπωνύμιο **Καβείρι** που θυμίζει τις Θεότητες.

Με το πέρας της ελληνιστικής περιόδου τα ευρήματα μας δείχνουν ότι εγκαταλείφθηκε η δεύτερη πόλη της Σύρου. Η Ελληνική κεραμική είναι σπάνια στο Γαλησσά όπου δεν υπήρξε παρά μια εγκατάσταση πάνω στο λόφο Βουνάκι εκτός και αν τα λίγα ευρήματα που βρέθηκαν ανήκουν σε ένα ιερό αυτού του οικισμού.

Η εγκατάλειψη της δεύτερης πόλης της Σύρου μπορεί να οφείλεται σε τυχαία γεγονότα σε σχέση με τις μεταπτώσεις της εποχής.

Γενικότερα όμως η κόμη του Γαλησσά δεν μπορούσε να προσφέρει πια τις ανέσεις που παρείχε μια πραγματική πολιτεία και αυτό που περίμεναν οι κάτοικοι της από την αστική ζωή (θεάματα γυμναστήρια λουτρά)

Έτσι ο Γαλησσάς φαινόταν τώρα μια αναχρονιστική κώμη και σταδιακά με το τέλος των ελληνιστικών χρόνων εγκαταλείφθηκε.

ΦΑΡΟΣ ΒΕΛΟΣΤΑΣΙ

Ο Φάρος ΒΕΛΟΣΤΑΣΙ τοποθετήθηκε και άρχισε να λειτουργεί για πρώτη φορά το 1956. Η θέση του στο νότιο άκρο της νήσου Σύρου ήταν σε στίγμα $\varphi=37^{\circ} 21,8'$ και $\lambda=24^{\circ} 52,7'$ και το φως του έφτανε στα έξι (6) ν. μίλια.

Λειτουργούσε αυτόματα με αέριο ασετιλίνης, δηλαδή υπήρχαν φιάλες ασετιλίνης που τροφοδοτούσαν το φωτιστικό μηχάνημα, το οποίο έσβηνε την ημέρα με την βοήθεια μιας βαλβίδας που λειτουργούσε με τον ήλιο (ηλιοβαλβίδα) και άναβε μόνο κατά την διάρκεια της νύχτας. Οι φιάλες ασετιλίνης είχαν αέριο για να λειτουργεί ο φάρος για ένα χρόνο. Κατά την ετήσια συντήρηση του με το φαρόπλοιο, συνεργείο της Υ. Φάρων, τις αντικαθιστούσε.

Ο Φάρος λειτουργούσε με αέριο ασετιλίνης μέχρι το 1993 όταν στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού του Φαρικού Δικτύου, αντικαταστάθηκαν οι φιάλες ασετιλίνης με φωτοβολταϊκούς συσσωρευτές οι οποίοι τροφοδοτούνται με ηλιακή ενέργεια από ηλιακές κυψέλες.

Από τότε έως σήμερα ο φάρος λειτουργεί με ηλιακή ενέργεια στην ίδια θέση που είχε πρωτολειτουργήσει το 1956, εκπέμπει τρεις (3) αναλαμπές ανά 12" και η φωτοβολία του είναι 6 ν. Μίλια.

Πηγή: ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ, ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΦΑΡΩΝ

ΠΑΛΑΤΑΚΙ ΠΕΙΡΑΙΑΣ (185 10)

Ο ΦΑΡΟΦΥΛΑΚΑΣ

Μια φορά κι ένα καιρό ήταν ένας γέρος φαροφύλακας που τον έλεγαν Μάστρο-Γιάννη. Ο Μάστρο-Γιάννης είχε μια γυναίκα και δύο παιδιά . Τον Μάστρο-Γιάννη τον είχαν διορίσει φαροφύλακα σε ένα φάρο, σε ένα νησί στο στενό της Άνδρου και Τήνου . Σε αυτό το στενό έκανε μια φορά το μήνα καλή ημέρα . Ο Μάστρο-Γιάννης όποτε μπορούσε πήγαινε στο νησάκι, πολλές φορές όμως , δεν πήγαινε γιατί η κακοκαιρία δεν τον άφηνε. Όμως όταν πήγαινε στο νησί μπορεί να έκανε και εβδομάδες να επιστρέψει στο σπίτι του και στην οικογένεια του. Ο Μάστρο-Γιάννης όταν δεν ήταν στο νησί και στον φάρο , έμενε σε ένα μεγάλο και ωραίο σπίτι στην Άνδρο, με την οικογένεια του. Τα παιδιά του στεναχωριόντουσαν που δεν τον έβλεπαν σχεδόν ποτέ , και φοβόντουσαν ότι μπορεί και να τον χάσουν ,γιατί κάθε φορά για να γυρίσει πίσω διακινδύνευε την ζωή του. Ο Μάστρο-Γιάννης στο νησάκι είχε έναν σκύλο για να μη νιώθει μόνος του και για να του κάνει παρέα.. Τον σκύλο τον είχε ονομάσει Τζάκ. Ο Μάστρο-Γιάννης με τον Τζάκ είχαν γίνει οι καλύτεροι φίλοι. Μια μέρα που ο καιρός δεν ήταν και τόσο καλός Μάστρο-Γιάννης πήγε να φύγει με την βάρκα του από το νησί γιατί του είχε λείψει η οικογένεια του και ήθελε να πάει να την δει .Όμως σε μια στιγμή αντιλήφθηκε ότι ο σκύλος του ο Τζάκ είχε βουτήξει και εκείνος στο νερό .Όμως ο σκύλος δεν ήξερε καλό κολύμπι και πνιγόταν. Ο Μάστρο-Γιάννης δεν μπορούσε να τον αφήσει έτσι αβοήθητο, έτσι βούτηξε μέσα στα αγρία νερά και πήγε να τον σώσει .Στο τέλος ο σκύλος σώθηκε αλλά τον Μάστρο-Γιάννη τον πήρε για πάντα μαζί τις η Θάλασσα!!!!!!!!!!

ΤΕΛΟΣ

Παράκληση από ένα μονοπάτι

ΑΡΘΡΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Αυτό το πανέμορφο λιθόστρωτο μονοπάτι από την Αληθινή στην Άνω Σύρο που χρόνια και καιρούς το ανεβοκατέβαινε κόσμος και κοσμάκης, αλήθεια το πονάει κανένας, το γνοιάζεται άραγε κανείς;

Κάθε που χτίζεται κι άλλο ένα σπίτι δίπλα του, στην Αληθινή, γίνεται το μονοπάτι δρόμος, χάνεται βήμα προς βήμα, ξεγράφεται χωρίς ν' αφήνει πίσω του ούτε ένα αχνάρι.

Ένα μονοπάτι που συνδέει οργανικά ένα χωριουδάκι εν τέλει και με το λιμάνι της Σύρου και προσφέρει τη χαρά όχι μόνον ενός υπέροχου περίπατου, αλλά και μιας λειτουργικής διαδρομής, θα έπρεπε να είναι αντικείμενο φροντίδας όλων μας.

Κι όμως τα πράγματα δείχνουν ότι η μπουλντόζα διαφεντεύει το μονοπάτι χωρίς κανένας να φαίνεται ότι χολοσκάει.

Το πονέσαμε όμως εμείς το μονοπάτι.

Θα θέλαμε να ενώσουμε τη φωνή μας με όσους έχουν τα ίδια συναισθήματα και να παρακαλέσουμε τους ενδιαφερόμενους να βρουν τον τρόπο να διασώσουν τα χνάρια, των πατεράδων μας εκεί όπου επιβάλλεται, γιατί σε λίγο, θα σβηστούν παντελώς από προσώπου γης όλα, και θα είναι το κρίμα δικό μας.

Και τ' άλλο μονοπάτι από το Κίνι στο Επισκοπειό, το πονάει κανείς;

Και τ' άλλο μονοπάτι...και τ' άλλο και τ' άλλο, ποιος θα τα γνοιαστεί;

Ας ενώσουμε τις φωνές μας όσοι πονάμε τα μονοπάτια, όλο και κάποιος θα βρεθεί να μας ακούσει.

Τίνα Φείδη- Μάσκελ

Τάινα Χιετάλη

Αγγελική Ψιλοπούλου

Είμαστε πλασμένοι για ν' αγαπούμε.

«Συμφιλείν έφυμεν».

Μικρή αγροτική φωτιά κάτω από τον ουρανό του φθινοπώρου,
όλη θάλπος ανθρώπινο.

Θέλεις να κόψεις ένα καλάμι, να το κάμεις ραβδί, να οδεύσεις.

Να πας στους δρόμους του κόσμου,

με τα πόδια γυμνά,

με το στήθος ανοιχτό στους ανέμους.

Θέλεις να κόψεις ένα κλαδί, να το κάμεις στεφάνι.

Να πάρεις δέκα σπυριά καλαμπόκι,

ν' ανοίξεις το χέρι σου,

να προσκαλέσεις το περιστέρι.

Να συνομιλήσεις με το στρογγυλό του μάτι,

να συνομιλήσεις με το νερό,

στο ρυάκι.

Έρχεται η νύχτα, φέρνει μια στοίβα κλαδιά.

Ανάμεσα στα κλαδιά κοιμούνται τ' άστρα.

Η Αναδύομενη βγαίνει να πάρει τη θημωνιά,

ν' ανάψει φωτιά,

να ζεστάνει τα χέρια της.

Ένας πελαργός κατεβαίνει στο χωράφι συλλογισμένος.

Είμαστε πλασμένοι, για ν' αγαπούμε.

Τρίζει το κάρο στη δημοσιά.

Το στερνό μήλο νυστάζει στο μεγάλο καλάθι.

Υπάρχει κ' ένα κυδώνι χρυσό.

Η Παναγιά η μεγαλομάτα, η βρεφοκρατούσα, έρχεται να συδαιλίσει τη φωτιά,
να κρεμάσει το χαμόγελο της στο πολυκαιρινό δοκάρι.

Τα δάχτυλά της μυρίζουν ανθόνερο.

Έπειτα γαβγίζει ένα σκυλί.

Γαβγίζει τον οδοιπόρο.

Θέλει να υπάρξει, γαβγίζει.

Η νύχτα ολοένα βαθαίνει.

Τι γλυκά που βαθαίνει,

με το κάρο στη δημοσιά,

με το κυδώνι το χρυσό στο καλάθι,

με το σκυλί, που γαβγίζει,

για να υπάρξει!

Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος.

ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑ ΚΑΙΡΟ ...

«Κάτωθεν του χωρίου Κάμπος Άνω Μεριάς υπάρχει ένα αρκετά ευρύχωρον και παλαιόν σπήλαιον το οποίον εχρησίμευεν ως τυροκομείον άλλοτε στους ζωτρόφους της περιοχής. Οι «καπνιές» του θόλου και των τοιχωμάτων του οφείλονται 'στους φωτιές που ηνάβανε για να γάλαντάνωνε οι βοσκοί' όπως εξήγησε ο υπέργηρος μπάρμπα Φρατζέσκος Παλαιολόγος ή Μαλλί στον συγγραφέα. Το σπήλαιον εχρησίμευε και για πρόχειρον μάντρισμα 'τω λιανών' - αιγοπροβάτων, όταν η εμφάνισης του από Θαλάσσης πειρατικού εχθρού ήταν αιφνιδια και δεν ήταν δυνατόν να οδηγηθούν τα ζώα εις τα ασφαλέστερα μόνιμα καταφύγια των. Εκ του λόγου τούτου οι βοσκοί που ήσαν μόνιμοι φύλακες και συνοδοί των 'λιανών' την εποχήν εκείνην, είχαν ανεγείρει τοίχον εις την είσοδον του σπηλαίου εις σχήμα μονής (ημισείας φάσεως μαιάνδρου ώστε και η είσοδος να μην διακρίνεται και το σπήλαιον να εξαφανίζεται. Μέρος δε του ως άνω τοίχου υπήρχε την εποχή που επισκέφτηκε ο συγγραφέας το σπήλαιον - αρκετά χρόνια προ του τελευταίου πολέμου» (Μιχ. Π. Στεφάνου, «Λαογραφικά», *Κυκλαδικόν Ημερολόγιον*, 1965). Αυτό υπάρχει και σήμερα.

Εντύπωση προκαλεί στον επισκέπτη η απουσία άλλου συγκροτημένου και συνεκτικού οικισμού έξω από την Άνω Σύρο. Φυσικά υπάρχουν σήμερα πιο νέοι οικισμοί συγκροτημένοι γύρω από τον αμαξιτό δρόμο (την «άσφαλτο») ή την παραλία. Γενικά οι εξοχές είναι σποραδικά χτισμένες. Τα αγροτικά και κτηνοτροφικά κτίσματα των Συριανών τα συναντά κανείς στα μεσόγεια του νησιού, τραβηγμένα στο βάθος των κοιλάδων, κυρίως στους πρόποδες των βουνών και λόφων, δίπλα στις καλλιέργειες και τα κηπευτικά, μακριά απ' τη θάλασσα.

Όπως είναι γνωστό, πριν από την επανάσταση του 1821 σε ολόκληρο το νησί δεν υπήρχε άλλο χωριό εκτός από την Άνω Σύρο (που και Κάστρο ονομαζόταν) και παρείχε ασφάλεια στους Συριανούς. Ολόκληρο το νησί είχε υποδιαιρεθεί σε μικρότερα τμήματα γαιών απ' τις οποίες όσες σπέρνονταν λέγονταν *εγκαφιές* και οι χέρσες *πάστρες* και σπέρνονταν εναλλακτικά (οπότε και άλλαζαν όνομα). Τα πετρώδη τμήματα, ακαλλιέργητα και περιτειχισμένα, ονομάζονται ακόμη και σήμερα *σκληρές*. Οι γαίες αυτές, οι περισσότερες ορεινές, δίνονταν σαν *μαντροκάθισμα* σε οικογένειες κτηνοτρόφων για να βόσκουν πρόβατα (που μετά τον θερισμό και τρυγητό έβοσκαν παντού).

Στο *μαντροκάθισμα* υπήρχε το μιτάτο το κυριότερο κτηνοτροφικό κτίσμα των Συριανών, από ξεροτράχαλο (αργολιθοδομή), σε σχήμα καμπύλο. Οι κτηνοτρόφοι εκμεταλλεύονταν τη φυσική προστασία που προσφέρουν οι διάφορες εδαφικές ανωμαλίες, γι' αυτό και συναντούμε μιτάτα κτισμένα κάτω από βράχους, πλάι ή πάνω τους, στημένους όρθιους, κι όπου τα πρόβατα συγκεντρώνονται και αρμέγονται , σταλίζονται και ξεσταλίζονται τις θερινές ημέρες, όταν ο καύσωνας είναι υπερβολικός. Μέσα στη μάντρα υπάρχει και η *ριφοκέλλη*, χώρος στον οποίο παραμένουν όλη την

ημέρα τα ερίφια για να μην ακολουθούν τις κασίκες στην βοσκή. Κατά την εγκυμοσύνη οι κασίκες χωρίζονται από το υπόλοιπο κοπάδι και κλίνουν στις σκληρές μέχρι τον τοκετό. Υπήρχαν επίσης στο νησί βουδόμαντρες και βουκλόμαντρες, δηλαδή μάντρες για βόδια και δαμάλια και τυροκόμια.

Η θεμωνιά είναι σύνολο αγροτικών χώρων και αποτελείται από την κυρίως θεμωνιά, την καλύβη και την αποκλείστρα.

Κάθε Συριανός είχε μέσα στο χωράφι του μια θεμωνιά, όπου τοποθετούσε τα γεωργικά του εργαλεία και εκεί κατέφευγε για να αναπαυθεί τις πολύ θερμές ώρες του καλοκαιριού ή για να προστατευθεί από ενδεχόμενη βροχή.

Μετά την επανάσταση του 1821, όταν εξέλειπε ο φόβος των πειρατών και των ληστρικών επιδρομών, άρχισε η ανενόχλητη πια έξοδος των Συριανών στις εξοχές και η δημιουργία των καθαυτά αγροτικών σπιτιών. Επειδή ήταν κόπος κι απώλεια χρόνου να επιστρέφουν κάθε βράδυ όπως παλιά στο Κάστρο, τα πρώτα χρόνια άρχισαν να παραμένουν ολόκληρη την εβδομάδα στις θεμωνιές. Η θεμωνιά τότε έγινε θερινή κατοικία. Σιγά σιγά και επειδή η θεμωνιά δεν ήταν επαρκής για ολόκληρη την οικογένεια (που βοηθώντας στα χωράφια άρχισε να συνοικεί και να μετακινείται εποχιακά από την εξοχή στην Χώρα), έκτισαν δίπλα την κατοικία, μέσα στο χωράφι τους, για να είναι έτσι πλησιέστερα στα κτήματά τους. Εκείνοι που ζούσαν στις εξοχές έγιναν έτσι τόσο πολλοί, ώστε άρχισε σταδιακά η δημιουργία ενοριών και πραγματοποιήθηκε μία πιο μόνιμη εγκατάσταση στις εξοχές.

αγρεφτιά και αρεφτιά ή φείδα: η άρκευθος, *Juniperus phoenicea* L.

Αγούδουρας: το υπερίκον, *Hypericum crispum* L.

Αλωνοθέμωνο: αλώνι που ανήκει στο σύνολο των αγροτικών χώρων της Θεμωνιάς

Απαλοχορταρίδα: φρεσκοκομμένα χόρτα (παλιά), φρύγανα (αργότερα).

αποκλείστρα: περίβολος που περικλείνει κυκλικά το χώρο ανάμεσα στην **Θεμωνιά** και την καλύβη.

αρμέος: υδροδοχείο, από κολοκύθι του γένους των καλούμενων φλασκών, Σικυάς της λαγηνοφόρου

άσιρας: λίθος πλακοειδής τοποθετούμενος όρθιος.

ατσιδα: νυφίτσα

βούβα ή γούβα: κοίλωμα

γλαβανή : καταπακτή

εγκαιριά: σπειρόμενος αγρός

εμπατή: είσοδος στην **αποκλείστρα**

Θεμωνιά: αγροτικό κτίσμα που αποθήκευαν άχυρα και γεννήματα.

Θυρίδα: εσοχή στον τοίχο, κλειστή απέξω. Στις Θυρίδες τοποθετούσαν διάφορα γεωργικά και ποιμενικά εργαλεία.

Λουτζέτρα: η βουκέντρα, μακριά ράβδος με την οποία οδηγούν τα εργαζόμενα βόδια

μάντρα :χώρος και περίβολος που περικλείει τα κτηνοτροφικά κτίσματα κι όπου συγκεντρώνονται και αρμέγονται τα πρόβατα. Επίσης **βουδόμαντρες** και **βουκλόμαντρες** (από το *bucula*, δαμάλι) μάντρες δηλαδή για βόδια και δαμάλια

μαντροκάθισμα : καθεστώς, σύμφωνα με το οποίο τα πρόβατα των κτηματιών έβοσκαν σε αγρούς ή περιοχές που σπέρνονταν ή όχι. Η σύσταση

μαντροκαθίσματος παλιά γινόταν ανάμεσα στον ιδιοκτήτη των αγρών και τον κύριο των ζώων.

μεσοδόκαρο: ξύλινο οριζόντιο δοκάρι μεγάλης διατομής που σε μεγάλα ανοίγματα χώρων υποβαστάζει τις τράβες των εκατέρωθεν ανοιγμάτων.

μιτάτο : κτηνοτροφικό κτίσμα

μπάρα : σύρτης

μπορτοπούλα: μικρή πόρτα εξώστη, που δεν βγάζει σε εξώστη, με ξύλινο ή σιδερένιο κιγκλίδωμα στο κάτω μέρος της.

Ξεροτρόχαλο: ξερολιθοδομή

πάλος: παλούκι

πάστρα: αγρός που δεν σπέρνεται

πιάτσα : κεντρικό σημείο της πόλης

ριφοκέλη: χώρος όπου παραμένουν όλη την ημέρα τα ερίφια για να μην ακολουθούν τις κατσίκες στην βοσκή

σαμάρι: το χαμηλό στηθαίο του δώματος, κυρίως δίρριχτο

σιμοί : φίμωτρα των εργαζομένων βοδιών

σκληρές (σκλερές) : πετρώδη τμήματα του βουνού, ακαλλιέργητα και περιτοιχισμένα

σκαλούνι: πέτρινη πλάκα φυτεμένη στον τοίχο

σπαθωτό : δώμα από «πορσελάνα» (που από το πολύ κτύπημα με τον κόπανα μοιάζει σαν χιλιοχτυπημένο με τη σπάθη)

στάματα: είσοδοι της καλύβης, χωρίς πόρτες για να εισέρχονται και να εξέρχονται τα βόδια στον περίβολο της **θεμωνιάς**

στεγάδι (στεάδι) : υπόστεγο στεγασμένο με κλαδιά και με πλάκες πάνω του

στριφόγυρα: στρόφιγγες

σύνεργο: το άροτρο

τούρλα: τρύπα οροφής της **Θεμωνιάς** απ' όπου εισάγονται τα άχυρα και τα γεννήματα,
ονομάζεται και αμπάρα

τράβα: ξύλινο, οριζόντιο δοκάρι που φέρει τη στέγη

υδραίος: η εσωτερική γωνιά της **Θεμωνιάς**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1. FRANCOIS ARON** πτυχές της Αρχαίας Σύρου
Μετάφραση Τερέζα Δάσκου εκδόσεις ΚΕΟ 1979
- 2. ΑΝΔΡΕΑ ΦΡΑΓΚΙΔΗ** Ιστορία της νήσου Σύρου , Αθήνα 1975
- 3. ΠΟΛΙΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ**
4. Μιχ. Π. Στεφάνου, «Λαογραφικά», *Κυκλαδικόν Ημερολόγιον*, 1965
- 5. Σύρα Τάσος Αναστασίου.**
- 6. Ανεμόμυλοι**

**Γενική Γραμματεία
Νέας Γενιάς**

www.neagenia.gr

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΠΕΡΠΑΤΩ ΤΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΗΣ ΣΥΡΟΥ-
ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ» ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
«ΝΕΟΛΑΙΑ» ΔΡΑΣΗ 3.1 ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΝΕΩΝ
ΜΕ ΤΟ ΠΟΣΟ ΤΩΝ 7000 ΕΥΡΩ.